

eul_wid: feg-aa

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός · Heraclides of Pontus III

Ethical and Physical Dialogues

Ἀποσπάσματα

Period: Κλασική Classical
Dialect: Ἀττική Attic (phi, frg)
Domain: Φιλοσοφία Philosophy
Format: Πραγματεία Treatise
Affiliation: Platonist

- ²² Diogenes Laert. V 86: φέρεται δ' αὐτοῦ (sc. Ἡρακλείδου) συγγράμματα κάλλιστα τε καὶ ἄριστα· διάλογοι ὧν ἠθικά μὲν περὶ δικαιοσύνης γ'· ἐν δὲ περὶ σωφροσύνης· περὶ τε εὐσεβείας α'· καὶ περὶ ἀνδρείας α'· κοινῶς τε περὶ ἀρετῆς α'· καὶ ἄλλο περὶ εὐδαιμονίας α'· περὶ τε ἀρχῆς α'· καὶ νόμων α'· καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις· περὶ ὀνομάτων α'· συνθῆκαι α'· ἀκούσιος α'· ἐρωτικός· καὶ Κλεινίας α'· φυσικά δὲ περὶ νοῦ· περὶ ψυχῆς· καὶ κατ' ἰδίαν περὶ ψυχῆς· καὶ περὶ φύσεως· καὶ περὶ εἰδώλων· πρὸς Δημόκριτον· περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ α'· περὶ τῶν ἐν Αἰδοῦ· περὶ βίων α'· β'· αἰτίαι περὶ νόσων α'· περὶ τάγαθοῦ α'· πρὸς τὰ Ζήνωνος α'· πρὸς τὰ Μήτρωνος α'· γραμματικά δὲ περὶ τῆς Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου ἡλικίας α'· β'· περὶ Ἀρχιλόχου καὶ Ὀμήρου α'· β'· καὶ μουσικά δὲ περὶ τῶν παρ' Εὐριπίδῃ καὶ Σοφοκλεῖ α'· β'· γ'· περὶ μουσικῆς α'· β'· λύσεων Ὀμηρικῶν α'· β'· θεωρηματικὸν α'· περὶ τῶν τριῶν τραγωδοποιῶν α'· χαρακτηῖρες α'· περὶ ποιητικῆς καὶ τῶν ποιητῶν α'· περὶ στοχασμοῦ α'· προοπτικῶν α'· Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις δ'· πρὸς τὸν Δημόκριτον ἐξηγήσεις α'· λύσεων ἐριστικῶν α'· β'· ἀξίωμα α'· περὶ εἰδῶν α'· λύσεις α'· ὑποθῆκαι α'· πρὸς Διονύσιον α'· ῥητορικά δὲ περὶ τοῦ ῥητορεύειν ἢ Πρωταγόρας, ἱστορικά περὶ τῶν Πυθαγορείων καὶ περὶ εὐρημάτων. τούτων τὰ μὲν κωμικῶς πέπλακεν ὡς τὸ περὶ ἡδονῆς καὶ περὶ σωφροσύνης, τὰ δὲ τραγικῶς ὡς τὸ περὶ τῶν καθ' Αἶδην καὶ τὸ περὶ εὐσεβείας καὶ τὸ περὶ ἐξουσίας. ἔστι δ' αὐτῷ καὶ μεσότης ... διαλεγόμενων (fr. 25). ἀλλὰ καὶ γεωμετρικά ἐστὶν αὐτοῦ καὶ διαλεκτικὰ. Proclus In Platonis Parmenidem comment. ^[25]
- ²³ IV p. 54 Cousin: τὸ δὲ παντελῶς ἀλλότρια τὰ προοίμια τῶν ἐπομένων εἶναι καθάπερ τὰ τῶν Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ καὶ Θεοφράστου διαλόγων πᾶσαν ἀνιᾶ κρίσεως μετέχουσιν ἀκοήν. Diogenes Laert.
- ²⁵ V 89: ἔστι δ' αὐτῷ (sc. Ἡρακλείδῃ) καὶ μεσότης τις ὁμιλητικὴ φιλοσόφων τε καὶ στρατηγικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους διαλεγόμενων (folgt fr. 22: ἀλλὰ καὶ γεωμετρικά ἐστὶν αὐτοῦ καὶ διαλεκτικά)· ἄλλως τ' ἐν ἅπασι ποικίλος τε καὶ διηρμένος τὴν λέξιν ἐστὶ καὶ ψυχαγωγεῖν ἱκανῶς δυνάμενος. Academicorum Philosophorum index Herculensis ed. ^[5]
- ³³ S. Mekler p. 27 col. X (schliesst an fr. 15 an): νεσιν δὲ π[ερὶ] ῥητο[ρ ...] τε τα προ λε περὶ δη ... τεχν ... αν ... ενω Diogenes Laert.
- ³⁹ IX 15: πλεῖστοί τέ εἰσιν ὅσοι ἐξήγηνται αὐτοῦ (sc. Ἡρακλείτου) τὸ σύγγραμμα. καὶ γὰρ Ἀντισθένης καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός Κλεάνθης τε καὶ Σφαῖρος ὁ Στωικός, πρὸς δὲ

Παυσανίας ὁ κληθεὶς Ἡρακλειτιστὴς Νικομήδης τε καὶ Διονύσιος, τῶν δὲ γραμματικῶν Διόδωτος. Porphyrius De abstinentia I 26: ὅτι δὲ οὐκ ἀσεβὲς τὸ κτείνειν καὶ ἐσθίειν, δηλοῖ τὸ καὶ αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν, τῶν μὲν πάλαι διδόντων γάλα πίνειν τοῖς ἀθλοῦσι καὶ τυροὺς δὲ ἐσθίειν ὕδατι βεβρεγμένους, τῶν δὲ μετ' ἐκείνους ταύτην μὲν ἀποδοκιμασάντων τὴν δίαιταν, διὰ <δὲ> τῶν ξηρῶν σύκων τὴν τροφὴν ποιουμένων τοῖς ἀθληταῖς, πρῶτον περιελόντα τὴν ἀρχαίαν κρέα διδόναι τοῖς γυμναζομένοις καὶ πολὺ διαφέρουσιν πρὸς ἰσχὺν εὐρεῖν δύναμιν.

[5]

- 40 ἰστοροῦσι δέ τινες καὶ αὐτοὺς ἄπτεσθαι τῶν ἐμψύχων τοὺς Πυθαγορείους, ὅτε θύοιεν θεοῖς. τοιαῦτα μὲν δὴ τὰ παρὰ Κλωδίῳ καὶ Ἡρακλείδῃ τῷ Ποντικῷ Ἑρμάρχῳ τε τῷ Ἐπικουρείῳ καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου, ἐν οἷς καὶ τὰ ὑμέτερα, ὅσα ἡμῖν ἀπηγγέλθη, περιείληπται. Johannes Lydus De mensibus IV 42 p. ^[10]
- 41 99 Wunsch: ὁ δὲ Ποντικὸς Ἡρακλείδης φησὶν, ὡς εἴ τις τὸν κύαμον ἐν καινῇ θήκῃ ἐμβαλὼν ἀποκρύψει τῇ κόπρῳ ἐπὶ τεσσαράκοντα πάσας ἡμέρας, εἰς ὅψιν ἀνθρώπου σεσαρκωμένου μεταβαλόντα τὸν κύαμον εὐρήσει, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν φάναι· ἴσόν τοι κύαμους τε φαγεῖν κεφαλὰς τε τοκήων. Clemens Stromateis II cap. ^[5]
- 44 XXI 130, 3: Πυθαγόραν δὲ ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης ἰστορεῖ τὴν ἐπιστήμην τῆς τελειότητος τῶν ἀριθμῶν τῆς ψυχῆς εὐδαιμονίαν εἶναι παραδεδωκέναί. Diogenes Laert.
- 45 I 25: καὶ αὐτὸς (sc. Θαλῆς) δέ φησιν, ὡς Ἡρακλείδης ἰστορεῖ, μονήρῃ αὐτὸν γεγονέναι καὶ ἰδιαστήν. ἔνιοι δὲ καὶ γῆμαι αὐτὸν καὶ Κύβισθον υἱὸν σχεῖν, οἱ δὲ ἄγαμον μεῖναι, τῆς δὲ ἀδελφῆς τὸν υἱὸν θέσθαι. ὅτε καὶ ἐρωτηθέντα, διὰ τί οὐ τεκνοποιεῖ· „διὰ φιλοτεκνίαν“ εἰπεῖν. καὶ λέγουσιν ὅτι τῆς μητρὸς ἀναγκαζούσης αὐτὸν γῆμαι ἔλεγεν· „οὐδέπω καιρὸς“, εἴτα ἐπειδὴ παρήβησεν ἐγκειμένης εἰπεῖν· „οὐκέτι καιρὸς“. Strabo VIII 384: κατεκλύσθη δ' ἡ Ἑλίκη δυσὶν ἔτεσι πρὸ τῶν Λευκτρικῶν, κτλ. ^[5]
- 46a Ἡρακλείδης δέ φησι κατ' αὐτὸν γενέσθαι τὸ πάθος νύκτωρ, δώδεκα σταδίους διεχούσης τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάττης, καὶ τούτου τοῦ χωρίου παντὸς σὺν τῇ πόλει καλυφθέντος, δισχιλίους δὲ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πεμφθέντας ἀνελέσθαι μὲν τοὺς νεκροὺς μὴ δύνασθαι, τοῖς δ' ὁμόροις νεῖμαι τὴν χώραν. συμβῆναι δὲ τὸ πάθος κατὰ μῆνιν Ποσειδῶνος, τοὺς γὰρ ἐκ τῆς Ἑλίκης ἐκπεσόντας Ἴωνας αἰτεῖν πέμψαντας παρὰ τῶν Ἑλικέων μάλιστα μὲν τὸ βρέτας τοῦ Ποσειδῶνος, εἰ δὲ μή, τοῦ γε ἱεροῦ τὴν ἀφίδρυσιν. οὐ δόντων δὲ πέμψαι πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν, τῶν δὲ ψηφισαμένων οὐδ' ὥς ὑπακοῦσαι. τῷ δ' ἐξῆς χειμῶνι συμβῆναι τὸ πάθος, τοὺς δ' Ἀχαιοὺς ὕστερον δοῦναι τὴν ἀφίδρυσιν τοῖς Ἴωσιν. Diodorus XV 48: περὶ δὲ τῶν συμπτωμάτων (sc. ^[10]
- 46b des Untergangs von Helike und Bura) μεγάλης οὔσης ζητήσεως, οἱ μὲν φυσικοὶ πειρῶνται τὰς αἰτίας τῶν τοιούτων παθῶν οὐκ εἰς τὸ θεῖον ἀναφέρειν ἀλλ' εἰς φυσικὰς τινὰς καὶ κατηναγκασμένας περιστάσεις, οἱ δ' εὐσεβῶς διακείμενοι πρὸς τὸ θεῖον πιθανὰς τινὰς αἰτίας ἀποδιδούσι τοῦ συμβάντος, ὡς διὰ θεῶν μῆνιν γεγεννημένης τῆς συμφορᾶς τοῖς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβήσασιν· περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἀναγράψαι πειρασόμεθα τῇ κατὰ μέρος ἱστορίᾳ. κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἐννέα πόλεις εἰώθεσαν κοινὴν ποιεῖσθαι σύνοδον τὴν τῶν Πανιωνίων, καὶ θυσίας συνθῆναι ἀρχαίας καὶ μεγάλας Ποσειδῶνι περὶ τὴν ὀνομαζομένην Μυκάλην ἐν ἐρήμῳ τόπῳ. ὕστερον δὲ πολέμων γενομένων περὶ τούτους τοὺς τόπους οὐ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ Πανιώνια, μετέθεσαν τὴν πανηγυρίν εἰς ἀσφαλῆ τόπον, ὃς ἦν πλησίον τῆς Ἐφέσου. πέμψαντες δὲ θεωροὺς Πυθῶδε, χρησμοὺς ἔλαβον ἀφιδρύματα λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ προγονικῶν αὐτοῖς βωμῶν ἐξ Ἑλίκης τῆς ἐν τῇ τότε μὲν Ἰωνίᾳ, νῦν δὲ Ἀχαΐᾳ καλουμένη. οἱ μὲν οὖν Ἴωνες κατὰ τὸν χρησμὸν ἔπεμψαν εἰς Ἀχαΐαν τοὺς ληψομένους τὰ ἀφιδρύματα· οὗτοι δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν διαλεχθέντες ἔπεισαν διδόναι τὰ ἀξιόμμενα. οἱ δὲ τὴν Ἑλίκην οἰκοῦντες,

ἔχοντες παλαιὸν λόγιον ὅτι τότε κινδυνεύουσιν ὅταν Ἴωνες ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος θύσωσιν, ἀναλογιζόμενοι τὸν χρησμὸν ἀντέλεγον τοῖς Ἴωσι περὶ τῶν ἀφιδρυμάτων, λέγοντες μὴ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ἴδιον αὐτῶν εἶναι τὸ τέμενος· συνέπραττον δὲ τούτοις καὶ οἱ τὴν Βοῦραν οἰκοῦντες. τῶν δὲ Ἀχαιῶν κοινῷ δόγματι συγχωρησάντων, οἱ μὲν Ἴωνες ἔθυσαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος κατὰ τὸν χρησμὸν, οἱ δ' Ἑλικεῖς τὰ χρήματα διαρρίψαντες τῶν Ἰώνων τούς τε θεωροὺς συνήρπασαν, ἡσέβησάν τε εἰς τὸ θεῖον. ἀνθ' ὧν φασὶ μνησίαντα τὸν Ποσειδῶνα διὰ τοῦ σεισμοῦ καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τὰς ἀσεβούσας πόλεις λυμήνασθαι. τοῦ δ' ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι τὴν μῆνιν ταῖς πόλεσί φασιν ἐμφανεῖς ἀποδείξεις ὑπάρχειν διὰ τὸ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν κατακλυσμῶν τοῦτον τὸν θεὸν ἔχειν διελήφθαι τὴν ἐξουσίαν, καὶ διὰ τὸ δοκεῖν τὸ παλαιὸν τὴν Πελοπόννησον οἰκητήριον γεγονέναι Ποσειδῶνος, καὶ τὴν χώραν ταύτην ὥσπερ ἱερὰν τοῦ Ποσειδῶνος νομίζεσθαι, καὶ τὸ σύνολον πάσας τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις μάλιστα τῶν ἀθανάτων τὸν θεὸν τιμᾶν τοῦτον. πρὸς δὲ τούτοις τὴν Πελοπόννησον κατὰ βάθους ἔχειν μεγάλα κοιλώματα καὶ συστάσεις ὑδάτων ναματιαίων μεγάλας. εἶναι γὰρ ἐν αὐτῇ δύο ποταμοὺς φανεροὺς ρέοντας ὑπὸ γῆν· ὃ τε γὰρ περὶ Φένεον ποταμὸς εἰς τὴν γῆν καταδύομενος ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἠφανίζετο, τῶν κατὰ γῆς ἄντρων αὐτὸν ὑποδεχομένων, ὃ τε περὶ [τὸ] Στύμφηλον εἰς τὴν χάσμα καταδύομενος ἐπὶ διακοσίους σταδίους φέρεται κεκρυμμένος κατὰ γῆς καὶ παρὰ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐξίησιν. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις λέγουσιν, ὅτι πλὴν τῶν ἀσεβησάντων οὐδεὶς ἄλλος περιέπεσε τῇ συμφορᾷ. Plutarchus Pericles XXXV: ταῦτα βουλόμενος ἰᾶσθαι (sc. [40])

47 Περικλῆς) καὶ τι παραλυπεῖν τοὺς πολεμίους ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ναῦς ἐπλήρου, καὶ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀπλίτας καὶ ἵππεῖς ἀναβιβασάμενος ἔμελλεν ἀνάγεσθαι, μεγάλην ἐλπίδα τοῖς πολίταις καὶ φόβον οὐκ ἐλάττω τοῖς πολεμίοις ἀπὸ τοσαύτης ἰσχύος παρασχών. ἤδη δὲ πεπληρωμένων τῶν νεῶν καὶ τοῦ Περικλέους ἀναβεβηκότος ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ τριήρη τὸν μὲν ἥλιον ἐκλιπεῖν συνέβη καὶ γενέσθαι σκότος, ἐκπλαγῆναι δὲ πάντας ὡς πρὸς μέγα σημεῖον. ὁρῶν οὖν ὁ Περικλῆς περίφοβον τὸν κυβερνήτην καὶ διηπορημένον ἀνέσχε τὴν χλαμύδα πρὸ τῶν ὄψεων αὐτοῦ καὶ παρακαλύψας ἠρώτησε μὴ τι δεινὸν ἢ δεινοῦ τινος οἶεται σημεῖον· ὡς δ' οὐκ ἔφη· „τί οὖν, εἶπεν, ἐκεῖνο τούτου διαφέρει, πλὴν ὅτι μεῖζον τῆς χλαμύδος ἐστὶ τὸ πεποιηκὸς τὴν ἐπισκότησιν;“ ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς σχολαῖς λέγεται τῶν φιλοσόφων. ἐκπλεύσας δ' οὖν ὁ Περικλῆς οὗτ' ἄλλο τι δοκεῖ τῆς παρασκευῆς ἄξιον δρᾶσαι, πολιορκήσας τε τὴν ἱερὰν Ἐπίδαυρον ἐλπίδα παρασχοῦσαν ὡς ἀλωσομένην ἀπέτυχε διὰ τὴν νόσον. ἐπιγενομένη γὰρ οὐκ αὐτοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁπωσοῦν τῇ στρατιᾷ συμμερίζαντας προσδιέφθειρεν. ἐκ τούτου χαλεπῶς διακειμένους τοὺς Ἀθηναίους πρὸς αὐτὸν (sc. Περικλέα) ἐπειρᾶτο παρηγορεῖν καὶ ἀναθαρρύνειν. οὐ μὴν παρέλυσεν τῆς ὀργῆς οὐδὲ μετέπεισε πρότερον ἢ τὰς ψήφους λαβόντας ἐπ' αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας καὶ γενομένους κυρίου ἀφελέσθαι τὴν στρατηγίαν καὶ ζημιῶσαι χρήμασιν, ὧν ἀριθμὸν οἱ τὸν ἐλάχιστον πεντεκαίδεκα τάλαντα, πεντήκοντα δ' οἱ τὸν πλεῖστον γράφουσιν. ἐπεγράφη δὲ τῇ δίκῃ κατηγορος ὡς μὲν Ἰδομενεὺς λέγει Κλέων, ὡς δὲ Θεόφραστος Σιμμίας· ὁ δὲ Ποντικός Ἡρακλείδης Λακρατίδαν εἴρηκε. Diogenes Laert. [20]

48 V 92: ἀλλὰ καὶ Ἀντόδωρος <ὁ> Ἐπικούρειος ἐπιτιμᾷ αὐτῷ (sc. Ἡρακλείδῃ), τοῖς περὶ δικαιοσύνης ἀντιλέγων. Athenaeus XII 521 f: Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης φησὶν: Συβαρίται τὴν Τήλυος τυραννίδα καταλύσαντες τοὺς μετασχόντας τῶν πραγμάτων ἀναιροῦντες καὶ φονεύοντες ἐπὶ τῶν βωμῶν ἅπαντας lacuna καὶ ἐπὶ τοῖς φόνοις τούτοις ἀπεστράφη μὲν τὸ τῆς Ἥρας ἄγαλμα, τὸ δὲ ἔδαφος ἀνῆκε πηγὴν αἵματος, ὥστε τὸν σύνεγγυς ἅπαντα τόπον κατεχάλκωσαν θυρίσι, βουλόμενοι στήσαι τὴν τοῦ αἵματος ἀναφοράν.

[5]

- 49 lacuna διόπερ ἀνάστατοι ἐγένοντο καὶ διεφθάρησαν ἅπαντες οἱ καὶ τὸν τῶν Ὀλυμπίων τῶν πάνυ ἀγῶνα ἀμαυρῶσαι ἐθέλησαντες· καθ' ὃν γὰρ ἄγεται καιρὸν ἐπιτηρήσαντες ἄθλων ὑπερβολῇ ὡς αὐτοὺς καλεῖν ἐπεχείρουν τοὺς ἀθλητάς. Athenaeus XII 523 f: Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικός ἐν δευτέρῳ περὶ δικαιοσύνης φησίν: ἡ Μιλησίων πόλις περιπέπτωκεν ἀτυχίαις διὰ τρυφὴν βίου καὶ πολιτικὰς ἔχθρας.
- 50 οἱ τὸ ἐπικεῖν οὐκ ἀγαπῶντες ἐκ ῥιζῶν ἀνείλον τοὺς ἐχθρούς. στασιαζόντων γὰρ τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων καὶ τῶν δημοτῶν, οὓς ἐκεῖνοι Γεργίθας ἐκάλουν, πρῶτον μὲν κρατήσας ὁ δῆμος καὶ τοὺς πλουσίους ἐκβαλὼν καὶ συναγαγὼν τὰ τέκνα τῶν φυγόντων εἰς ἀλωνίας βοῦς εἰσαγαγόντες συνηλοίησαν καὶ παρανομωτάτῳ θανάτῳ διέφθειραν. τοιγάρτοι πάλιν οἱ πλούσιοι κρατήσαντες ἅπαντας ὧν κύριοι κατέστησαν μετὰ τῶν τέκνων κατεπίττωσαν. ὧν καιομένων φασιν ἄλλα τε πολλὰ γενέσθαι τέρατα καὶ ἐλαίαν ἱερὰν αὐτομάτην ἀναφθῆναι. διόπερ ὁ θεὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπήλαυνεν αὐτοὺς τοῦ μαντείου καὶ ἐπερωτώντων διὰ τίνα αἰτίαν ἀπελαύνονται εἶπεν καὶ μοι Γεργίθων τε φόνος μέλει ἀπτολεμίστων πισσῆρων τε μόρος καὶ δένδρεον αἰὲν ἀθαλλές. Eratosthenes Catasterismorum epitome XXIX p. ^[10]
- 51a 154 Robert (E. Maass, Commentariorum in Aratum reliquiae 1898 p. 241): οἷστοῦ τοῦτο τὸ βέλος ἐστὶ τοξικόν, ὃ φασιν εἶναι Ἀπόλλωνος, ᾧ τοὺς Κύκλωπας <τοὺς> τῷ Διὶ κεραυνὸν ἐργασαμένους ἀπέκτεινε δι' Ἀσκληπιόν. ἔκρυσεν δὲ αὐτὸ ἐν Ὑπερβορείοις, οὗ καὶ ὁ ναὸς ὁ πτέρινος. λέγεται δὲ ὕστερον ἀπενηνέχθαι ὅτε τοῦ φόνου αὐτὸν ὁ Ζεὺς ἀπέλυσε καὶ ἐπαύσατο τῆς παρὰ Ἀδμήτῳ λατρείας, περὶ ἧς λέγει Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἀλκῆστιδι. δοκεῖ δὲ τότε ἀνακομισθῆναι ὁ οἷστος μετὰ τῆς καρποφόρου Δήμητρος διὰ τοῦ ἀέρος· ἦν δὲ ὑπερμεγέθης ὡς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός φησιν ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης, ὅθεν εἰς τὰ ἄστρα τέθεικε τὸ βέλος ὁ Ἀπόλλων εἰς ὑπόμνημα τῆς ἑαυτοῦ μάχης καταστερίσας. Eratosthenes Catasterismorum codex T Vaticanus Graecus 1087 (P. ^[10]
- 51c Corssen Rh. M. 67 [1912] 417 ss): οὗτος (sc. ὁ οἷστος) Ἀπόλλωνός ἐστιν, ὃν ἔκρυσεν Ὑπερβορείοις, οὗ καὶ ναὸς γίνεται ὁ πτέρινος, ὅτε τοὺς Κύκλωπας ἀνείλε—spatium quindecim litterarum—τοὺς τὸν κεραυνὸν ποιήσαντας· ὅτε ἐπαύσατό τε καὶ οἷστος ἀνεκομίσθη μετὰ τῆς καρποφόρου Δήμητρος. ἦν δὲ ὑπερμεγέθης. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐπὶ τούτου Ἄβαριν τινὰ φερόμενον ἔλθειν. ὅθεν ὑπόμνημα τῆς αὐτοῦ μάχης Ἀπόλλων κατηστέρισεν αὐτόν. Diogenes Laert. ^[5]
- 52 V 88 (cf. fr. 22): τούτων τὰ μὲν κωμικῶς πέπλακεν (sc. Ἡρακλείδης) ὡς τὸ περὶ ἡδονῆς καὶ περὶ σωφροσύνης. Athenaeus XII 512a: Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς τάδε λέγει: οἱ τύραννοι καὶ οἱ βασιλεῖς πάντων ἀγαθῶν ὄντες κύριοι καὶ πάντων εἰληφότες πεῖραν τὴν ἡδονὴν προκρίνουσιν, μεγαλοψυχότερας ποιούσης τῆς ἡδονῆς τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις.
- 55 ἅπαντες γοῦν οἱ τὴν ἡδονὴν τιμῶντες καὶ τρυφᾶν προηρημένοι μεγάλῳ ψυχῇ καὶ μεγαλοπρεπεῖς εἰσιν, ὡς Πέρσαι καὶ Μῆδοι. μάλιστα γὰρ πάντων ἀνθρώπων τὴν ἡδονὴν οὗτοι καὶ τὸ τρυφᾶν τιμῶσιν, ἀνδρείοτατοι καὶ μεγαλοψυχότατοι τῶν βαρβάρων ὄντες. ἐστὶ γὰρ τὸ μὲν ἡδεσθαι καὶ τὸ τρυφᾶν ἐλευθέρων, ἀνίησι γὰρ τὰς ψυχὰς καὶ αὔξει, τὸ δὲ πονεῖν δούλων καὶ ταπεινῶν. διὸ καὶ συστέλλονται οὗτοι καὶ τὰς φύσεις. καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις, ἕως ἐτρύφα, μεγίστη τε ἦν καὶ μεγαλοψυχότατους ἔτρεφεν ἄνδρας. ἀλουργῇ μὲν γὰρ ἡμίπσχοντο ἱμάτια, ποικίλους δ' ὑπέδυνον χιτῶνας, κορύμβους δ' ἀναδούμενοι τῶν τριχῶν χρυσοῦς τέττιγας περὶ τὸ μέτωπον καὶ τὰς κόρρας ἐφόρουν. ὀκλαδίας τε αὐτοῖς δίφρους ἔφερον οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζοιεν ὡς ἔτυχεν. καὶ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ τὴν ἐν Μαραθῶνι νικῆσαντες μάχην καὶ μόνοι τὴν τῆς Ἀσίας ἀπάσης δύναμιν χειρωσάμενοι. καὶ οἱ φρονημώτατοι δέ, φησίν, καὶ μεγίστην δόξαν ἐπὶ σοφίᾳ ἔχοντες μέγιστον ἀγαθὸν τὴν ἡδονὴν εἶναι νομίζουσιν, Σιμωνίδης μὲν οὕτως λέγων

τίς γὰρ ἄδονᾶς ἄτερ θνητῶν βίος ποθεινὸς ἢ ποία τυραννίς; τᾶς [δ'] ἄτερ οὐδὲ θεῶν ζηλωτὸς αἰὼν (fr. 57 D): Πίνδαρος <δὲ> παραινῶν Ἰέρωνι τῷ Συρακοσίων ἄρχοντι μὴδ' ἀμαύρου, φησί, τέρψιν ἐν βίῳ, πολὺ τοι φέριστον ἀνδρὶ τερπνὸς αἰὼν (fr. 126 Schr). καὶ Ὅμηρος δὲ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸ εὐφραίνεισθαι τέλος φησὶν εἶναι χαριέστερον, ὅταν δαιτυμόνες μὲν αἰοιδοῦ ἀκούάζωνται, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι (15), τοὺς δὲ θεοὺς φησὶν εἶναι ρεῖα ζῶντας (δ 805, ε 122 etc.)—τὸ δὲ ρεῖα ἐστὶν ἀπόνως—ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν κακῶν ἢ περὶ τὸ ζῆν ταλαιπωρία καὶ ὁ πόνος. Athenaeus XII 554e: ἐν μανίᾳ δὲ τρυφὴν ἡδίστην γενομένην οὐκ ἠγῶς ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης διηγεῖται ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς οὕτως γράφων: ὁ Αἰζωνεὺς Θράσυλλος ὁ Πυθοδώρου διετέθη ποτὲ ὑπὸ μανίας τοιαύτης ὥς πάντα τὰ πλοῖα τὰ εἰς τὸν Πειραιᾶ καταγόμενα ὑπολαμβάνειν ἑαυτοῦ εἶναι, καὶ ἀπεγράφετο αὐτὰ καὶ ἀπέστελλε καὶ διώκει καὶ καταπλέοντα ἀπεδέχετο μετὰ χαρᾶς τοσαύτης ὅσης περ ἂν τις ἡσθεῖη τοσούτων χρημάτων κύριος ὢν. ^[5]

56 καὶ τῶν μὲν ἀπολομένων οὐδὲν ἐπεζήτει, τοῖς δὲ σωζομένοις ἔχαιρεν καὶ διῆγεν μετὰ πλείστης ἡδονῆς. ἐπεὶ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κρίτων ἐκ Σικελίας ἐπιδημήσας συλλαβὼν αὐτὸν παρέδωκεν ἱατρῷ καὶ τῆς μανίας ἐπαύσατο, διηγεῖτο <πολλάκις περὶ τῆς ἐν μανίᾳ διατριβῆς> οὐδεπώποτε φάσκων κατὰ τὸν βίον ἡσθῆναι πλείονα. λύπην μὲν γὰρ οὐδ' ἠντινοῦν αὐτῷ παραγίγνεσθαι, τὸ δὲ τῶν ἡδονῶν πλῆθος ὑπερβάλλειν. Athenaeus XII 525f: Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Σαμίους φησὶ καθ' ὑπερβολὴν τρυφήσαντας διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους μικρολογίαν ὥσπερ Συβαρίτας τὴν πόλιν ἀπολέσαι. ^[10]

58 Athenaeus XII 536f: περὶ δὲ Καλλίου καὶ τῶν τούτου κολάκων φθάνομεν καὶ πρότερον εἰπόντες. ἀλλ' ἐπεὶ καινῶς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ, ἄνωθεν ἀναλαβὼν διηγῆσομαι. ὅτε τὸ πρῶτον εἰς Εὐβοίαν ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι, τότε, ὥς φασιν, Ἐρετριεὺς ἀνὴρ Διόμνηστος κύριος ἐγένετο τῶν τοῦ στρατηγοῦ χρημάτων. ἔτυχεν γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ τῷ ἐκείνου σκηνῶν καὶ τὰ χρήματα εἰς οἶκῆμά τι θέμενος τῆς οἰκίας, τελευτησάντων δὲ πάντων διέλαθεν ἔχων ὁ Διόμνηστος τὸ χρυσίον. ἐπεὶ δὲ πάλιν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐρέτριαν στρατεύμα, προστάξας ἀνάστατον [γενέσθαι] ποιῆσαι τὴν πόλιν, εἰκότως ὑπεξετίθεντο ὅσοι χρημάτων ἠυπόρουν. οἱ οὖν καταλελειμμένοι τῆς τοῦ Διομνήστου οἰκίας παρ' Ἰππόνικον τὸν Καλλίου τὸν Ἀμμωνα ἐπικαλούμενον ὑπεξέθεντο τὰ χρήματα εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀνασκευασθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀπάντων <τῶν> Ἐρετριέων κατέσχον οὗτοι τὰ χρήματα πολλὰ ὄντα. ὥστε Ἰππόνικος ὁ ἀπ' ἐκείνου γεγωνὸς τοῦ τὴν παρακαταθήκην λαβόντος ἤτησεν Ἀθηναίους ποτὲ ἐν ἀκροπόλει τόπον, ἵν' οἰκοδομήσῃται τοῖς χρήμασιν ὅπου κείσεται, [λέγων] ὥς οὐκ ἀσφαλὲς ὂν ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ πολλὰ χρήματα εἶναι. καὶ ἔδοσαν [ἂν] Ἀθηναῖοι, νουθετηθεὶς δ' ὑπὸ τῶν φίλων μετενόησεν. τούτων οὖν τῶν χρημάτων Καλλίας κύριος γενόμενος καὶ πρὸς ἡδονὴν βιώσας—ποῖοι γὰρ οὐ κόλακες ἢ τί πλῆθος οὐχ ἐταίρων περὶ αὐτὸν ἦσαν, ποίας δὲ δαπάνας οὐχ ὑπερεώρα κείνος;—ἀλλ' ὅμως εἰς τοσοῦτον αὐτὸν περιέστησεν <ἀπορίας> ὁ περὶ ἡδονῆς βίος ὥστε μετὰ γραδίου βαρβάρου διατελεῖν ἠναγκάσθη καὶ τῶν ἀναγκαίων τῶν καθ' ἡμέραν ἐνδεὲς γενόμενος τὸν βίον ἐτελεύτησεν. τὸν δὲ Νικίου, φησί, τοῦ Περγασῆθεν πλοῦτον ἢ τὸν Ἰσχομάχου τίνες ἀπώλεσαν; οὐκ Αὐτοκλέης καὶ Ἐφικλέης οἱ μετ' ἀλλήλων <ἄσωτεύεσθαι πρὸ τοῦ κατ' ἐγκράτειαν> ζῆν προελόμενοι καὶ πάντ' ἐν ἐλάττονι ποιούμενοι τῆς ἡδονῆς, ἐπειδὴ πάντα κατανάλωσαν, κώνειον πίνοντες ἅμα τὸν βίον ἐτελεύτησαν; Athenaeus XII 533c: Περικλέα δὲ τὸν Ὀλύμπιον φησὶν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς ὥς ἀπῆλλαξεν ἐκ τῆς οἰκίας τὴν γυναῖκα καὶ τὸν μεθ' ἡδονῆς βίον προεῖλετο ᾧκει τε μετ' Ἀσπασίας τῆς ἐκ Μεγάρων ἐταίρας καὶ τὸ πολὺ μέρος τῆς οὐσίας εἰς ταύτην κατανάλωσε. ^[25]

Plutarchus Pericles XXVII: Ἐφορος δὲ καὶ μηχαναῖς χρήσασθαι τὸν Περικλέα τὴν καινότητα θαυμασταῖς, Ἀρτέμωνος τοῦ μηχανικοῦ παρόντος, ὃν χωλὸν ὄντα καὶ φορεῖω πρὸς τὰ κατεπεύγοντα τῶν ἔργων προσκομιζόμενον ὀνομασθῆναι περιφόρητον. τοῦτο μὲν οὖν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐλέγχει τοῖς Ἀνακρέοντος ποιήμασιν, ἐν οἷς ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων ὀνομάζεται πολλαῖς ἔμπροσθεν ἡλικίαις τοῦ περὶ Σάμον πολέμου καὶ τῶν πραγμάτων ἐκείνων. τὸν δ' Ἀρτέμωνα φησι τρυφερόν τινα τῷ βίῳ καὶ πρὸς τοὺς φόβους μαλακὸν ὄντα καὶ καταπλήγα τὰ πολλὰ μὲν οἴκοι καθέζεσθαι, χαλκῇν ἀσπίδα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ δυεῖν οἰκετῶν ὑπερεχόντων, ὥστε μηδὲν ἐμπεσεῖν τῶν ἄνωθεν, εἰ δὲ βιασθεῖη προελθεῖν, ἐν κλινιδίῳ κρεμαστῷ παρὰ τὴν γῆν αὐτὴν περιφερόμενον κομίζεσθαι καὶ διὰ τοῦτο κληθῆναι περιφόρητον. Athenaeus XII 552f: Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Δεινίαν φησὶ τὸν μυροπώλην διὰ τρυφὴν εἰς ἔρωτας ἐμπεσόντα καὶ πολλὰ χρήματα ἀναλώσαντα, ὡς ἔξω τῶν ἐπιθυμιῶν ἐγένετο, ὑπὸ λύπης ἐκταραχθέντα ἐκτεμεῖν αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα, ταῦτα πάντα ποιούσης τῆς ἀκολάστου τρυφῆς. ^[10]

- 64 Hermiae in Platonis Phaedrum schol. 230e p. 33 Co.: οἱ μὲν γὰρ ὑπέλαβον ἀπλῶς φαῦλον τὸ ἐρᾶν ὡς Ἐπίκουρος ... οἱ δὲ ἀπλῶς ἀστεῖον ὡς Ἡρακλείδης φιλίας λέγων εἶναι τὸν ἔρωτα <παρασκευαστικὸν> καὶ οὐκ ἄλλου τινός, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τινὰς ἐκπίπτειν εἰς ἀφροδίσια. Athenaeus XIII 602a: Ἰερώνυμος δ' ὁ Περιπατητικός περισπουδάστους φησὶν γενέσθαι τοὺς τῶν παίδων ἔρωτας, ὅτι πολλάκις ἢ τῶν νέων ἀκμὴ καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους ἐταιρικὸν συμφρονῆσαν πολλὰς τυραννίδας καθεῖλεν.
- 65 παιδικῶν γὰρ παρόντων ἐραστῆς πᾶν ὅτιοῦν ἔλοιτ' ἂν παθεῖν ἢ δειλοῦ δόξαν ἀπενέγκασθαι παρὰ τοῖς παιδιοῖς. ἔργω γοῦν τοῦτο ἔδειξεν ... περὶ Σικελίαν δ' ἐν Ἀκράγαντι ὁ Χαρίτωνος καὶ Μελανίππου <ἔρωσ> . Μελάνιππος δ' ἦν τὰ παιδικά, ὡς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ ἐρωτικῶν. οὗτοι φανέντες ἐπιβουλεύοντες Φαλάριδι καὶ βασανιζόμενοι ἀναγκαζόμενοί τε λέγειν τοὺς συνειδότας οὐ μόνον οὐ κατεῖπον, ἀλλὰ καὶ τὸν Φάλαριν αὐτὸν εἰς ἔλεον τῶν βασάνων ἡγαγον, ὡς ἀπολῦσαι αὐτοὺς πολλὰ ἐπαινέσαντα. διὸ καὶ ὁ Ἀπόλλων ἠσθεὶς ἐπὶ τούτοις ἀναβολὴν τοῦ θανάτου τῷ Φαλάριδι ἐχαρίσατο, τοῦτο ἐμφήνας τοῖς πυνθανομένοις τῆς Πυθίας ὅπως αὐτῷ ἐπιθῶνται. ἔχρησεν δὲ καὶ περὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Χαρίωνα, προτάξας τοῦ ἑξαμέτρου τὸ πεντάμετρον, καθάπερ ὕστερον καὶ Διονύσιος ὁ Ἀθηναῖος ἐποίησε ὁ ἐπικληθεὶς Χαλκοῦς ἐν τοῖς ἐλεγείοις. ἐστὶν δὲ ὁ χρησμὸς ὅδε· εὐδαίμων Χαρίτων καὶ Μελάνιππος ἔφυ, θείας ἀγῆτηρες ἐφαμερίοις φιλότατος. Plutarchus Adv. ^[15]
- 68 Colotem XIV 1115a (Dicaearchus fr. 5): ποῦ γὰρ ὦν τῆς ἀοικήτου τὸ βιβλίον ἔγραφες, ἵνα ταῦτα συντιθεὶς τὰ ἐγκλήματα μὴ τοῖς ἐκείνων (sc. τῶν Περιπατητικῶν κτλ.) συντάγμασιν ἐντύχῃς μὴδ' ἀναλάβῃς εἰς χεῖρας Ἀριστοτέλους τὰ περὶ οὐρανοῦ καὶ τὰ περὶ ψυχῆς, Θεοφράστου δὲ τὰ πρὸς τοὺς φυσικούς, Ἡρακλείδου δὲ τὸν Ζωροάστρην, τὰ περὶ τῶν ἐν Ἄϊδου, τὸ περὶ τῶν φυσικῶς ἀπορουμένων, Δικαιάρχου δὲ τὰ περὶ ψυχῆς, ἐν οἷς πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα τῶν φυσικῶν ὑπεναντιούμενοι τῷ Πλάτῳ καὶ μαχόμενοι διατελοῦσι; Strabo II 98: μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην (sc. ^[5]
- 69 ὁ Ποσειδώνιος), Ἡρόδοτον μὲν οἶεσθαι φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν. Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνα μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας κτλ. Strabo II 100: θαυμαστὸς δὲ κατὰ πάντα ἐστὶν ὁ Ποσειδώνιος, τὸν μὲν τοῦ μάγου περίπλουν, ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας κτλ. ^[5]
- 72 Plutarchus De libidine et aegritudine 5: ἔνιοι δὲ ἄντικρυς καὶ δόξαν καὶ διαλογισμὸν εἰς τὸ σῶμα κατατείνουσιν, οὐδ' εἶναι αἰτίαν τὸ παράπαν ψυχὴν λέγοντες, ἀλλὰ τῇ τοῦ σώματος

διαφορᾷ καὶ ποιότητι καὶ δυνάμει συντελεῖσθαι τὰ τοιαῦτα. τὸ μὲν γὰρ περὶ τῶν ἐν Ἄιδου βιβλίον ἐπιγραφόμενον, ἐν ᾧ τὴν ψυχὴν τῇ οὐσίᾳ παρυπάρχειν ἀποφαίνεται ὁ λόγος, οἱ μὲν οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν Ἡρακλείδου νομίζουσιν, οἱ δὲ πρὸς ἀντιπαρεξαγωγὴν συντετάχθαι τῶν εἰρημένων ἐτέροις περὶ οὐσίας ψυχῆς. ὅτῳ δὲ γεγραμμένον ἄντικρυς ἀναιρεῖ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ὡς τοῦ σώματος ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὰς εἰρημένας δυνάμεις πάσας. Plutarchus De audiendis poetis I 14e (cf. ^[5]

- ⁷³ Ariston von Keos fr. 33): ὅτι δὲ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λεγομένων οἱ σφόδρα νέοι τοῖς μὴ δοκοῦσι φιλοσόφως μὴδ' ἀπὸ σπουδῆς λέγεσθαι χαίρουσι μᾶλλον καὶ παρέχουσιν ὑπηκόους ἑαυτοὺς καὶ χειροήθεις, δηλὸν ἐστὶν ἡμῖν. οὐ γὰρ μόνον τὰ Αἰσώπεια μυθάρια καὶ τὰς ποιητικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἄβαριν τὸν Ἡρακλείδου καὶ τὸν Λύκωνα τὸν Ἀρίστωνος διερχόμενοι καὶ τὰ περὶ ψυχῶν δόγματα μειγμένα μυθολογίᾳ μεθ' ἡδονῆς ἐνθουσιῶσιν. Anecdota Graeca ed. ^[5]
- ⁷⁴ I. Bekker I 178 (Lexica Segueriana, περὶ συντάξεως ὑλακτῶ): Ἡρακλείδου Ποντικοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τῶν εἰς τὸν Ἄβαριν ἀναφερομένων: ἐκ δὲ τῶν ἐγγὺς φωλεῶν ἐξείρπυσαν ὄφεις ἐπὶ τὸ σῶμα σφοδρῶς ὀρούοντες. ἐκωλύοντο μέντοι ὑπὸ τῶν κυνῶν ὑλακτούντων αὐτούς. Anecdota Graeca ed.
- ⁷⁵ I. Bekker I 145 (Lexica Segueriana, περὶ συντάξεως ἐπιστρέφομαι): Ἡρακλείδου Ποντικοῦ τῶν εἰς Ἄβαριν ἀναφερομένων: ἔφη δὲ (sc. Ἄβαρις?) τὸ δεύτερον αὐτῷ τὸν δαίμονα νεανίαν γενόμενον ἐπιθεῖναι, προστάξει δὲ πιστεῦναι περὶ θεῶν, ὡς εἰσὶν τε καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστρέφονται πραγμάτων. Diogenes Laert. ^[5]
- ⁷⁶ VIII 51: ὁμοίως (sc. Τιμαίῳ καὶ Ἑρμίπῳ) καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῷ περὶ νόσων, ὅτι λαμπρᾶς ἦν οἰκίας (sc. Ἑμπεδοκλῆς) ἵπποτροφηκότος τοῦ πάππου. Diogenes Laert.
- ⁷⁷ VIII 60: Ἡρακλείδης τε ἐν τῷ περὶ νόσων φησὶ καὶ Πausanία ὑφηγήσασθαι αὐτὸν (sc. Ἑμπεδοκλέα) τὰ περὶ τὴν ἄπνουν. ἦν δ' ὁ Pausanίας, ὡς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος, ἐρώμενος αὐτοῦ κτλ. τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡρακλείδης φησὶ τοιοῦτόν τι εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ ἄσφυκτον τὸ σῶμα. ὅθεν εἶπεν αὐτὸν καὶ ἱητρὸν καὶ μάντιν, λαμβάνων ἅμα καὶ ἀπὸ τούτων τῶν στίχων ᾧ φίλοι οἱ μέγα ἄστὺ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος ναίειτ' ἀν' ἄκρα πόλεος, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων, <ξείνων αἰδοῖοι λιμένες, κακότητος ἄπειροι,> χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητὸς πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένους, ὥσπερ ἔοικα, ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσίν τε θαλείοις. τοῖσιν ἅμ' εὐτ' ἂν ἴκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα, ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξί, σεβίζομαι. οἱ δ' ἅμ' ἔπονται μυριοὶ ἐξερέοντες, ὅπῃ πρὸς κέρδος ἀταρπός, οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δ' ἐπὶ νούσων παντοίων ἐπύθοντο κλυεῖν εὐηκέα βάξιν, <δηρὸν δὲ χαλεπῇσι πεπαρμένοι <ἄμφ' ὀδύνησιν> > (31 B 112 Vorsokr. 6) Origenes Adv. ^[15]
- ⁷⁸ Celsum II 16, 402: ἐπὶ δὲ τὸ περὶ τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ χλευάζουσιν οἱ ἄπιστοι, παραθησόμεθα μὲν καὶ Πλάτωνι λέγοντα Ἡρα τὸν Ἀρμενίου μετὰ δώδεκα ἡμέρας ἐκ τῆς πυρᾶς ἐγγεργῆθαι καὶ ἀπηγγελκέναι τὰ περὶ τῶν ἐν Ἄιδου. ὡς πρὸς ἀπίστους δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς παρὰ τῷ Ἡρακλείδῃ ἄπνου οὐ πάντῃ ἔσται εἰς τὸν τόπον ἄχρηστα. Galenus De locis affectis VI 5 vol. ^[5]
- ⁷⁹ VIII 414 Kühn: ἐγὼ δὲ θεασάμενος πολλὰς γυναῖκας ὑστερικές, ... τινὰς μὲν ἀναισθήτους τε ἅμα καὶ ἀκινήτους κειμένας, ἀμυδρότατόν τε καὶ μικρότατον ἐχούσας σφυγμὸν ἢ καὶ παντελῶς ἀσφύκτους φαινομένας, ἐνίας δ' αἰσθανομένας τε καὶ κινουμένας καὶ μὴδὲν βεβλαμμένας τοῦ λογισμοῦ ..., ἐτέρας δὲ συνελκομένας τὰ κῶλα, διαφορὰς ὑπολαμβάνω τῶν ὑστερικῶν παθημάτων εἶναι πλείους, ἥτοι κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ποιούσης αἰτίας ἢ κατ' εἶδη τινὰ

διαφερούσας ἀλλήλων. ἡ μὲν οὖν πρώτη λελεγμένη διαφορά κατὰ τὸ τοῦ Ποντικοῦ Ἡρακλείδου γεγραμμένον βιβλίον ἀπορίαν ἔχει πολλήν ὅπως γίγνεται. λέγεται γὰρ ἄπνους τε καὶ ἄσφυκτος ἐκείνη ἡ ἄνθρωπος γεγονέναι, τῶν νεκρῶν ἐνὶ μόνῳ διαλλάττουσα, τῷ βραχεῖαν ἔχειν θερμότητα κατὰ τὰ μέσα μέρη τοῦ σώματος. ἐπιέγραπται γοῦν τὸ βιβλίον ἄπνους Ἡρακλείδου, καὶ ζήτησιν ἔφη γεγονέναι τοῖς παροῦσιν ἰατροῖς, εἰ μήπω τέθνηκεν. Galenus De difficultate respirationis I 8 vol. ^[10]

- 80 VII 773 Kühn: καὶ τῶν νοσημάτων ... ἐν μὲν τοῖς πυρετώδεσιν ἅπασι, καὶ μάλιστα ὅσοις περί τι τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἢ τὴν καρδίαν ἤθροιστά τι πολὺ πλῆθος θερμότητος, ἡ ἀναπνοὴ πᾶσα μεγάλη καὶ ταχεῖα καὶ πυκνὴ φαίνεται γιγνομένη. ἐν οἷς δὲ ἀπέψυκται τὸ θερμόν, ἡ ἐναντία, ὥστε καὶ τισιν ἤδη τελέως ἔδοξεν ἀπολωλέναι, καὶ ἦν ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης ἄπνουν ἔγραψεν ἥδε ἐστίν. τὸ ἀνάλογον γὰρ ἔχειν ἔοικεν ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀναπνοὴ τε καὶ σφυγμός, οὕτω κὰν τῷδε. παντελῶς γὰρ οὐδέτερον αὐτῶν ἀπολέσθαι δυνατόν, ἔστ' ἂν περιῇ τὸ ζῶον, ἀπολωλέναι μέντοι δόξα διὰ σμικρότητα θαυμαστὸν οὐδέν. Galenus De tremore 6 vol. ^[5]

- 82 VII 615 Kühn: Ἀσκληπιάδης γοῦν οὐ μόνον τὸ θερμόν ἀλλ' οὐδ' ἄλλην τινὰ τιθεῖς ἔμφυτον δύναμιν ἅπαντα πυρετὸν ἐπὶ τισιν ἐμφράξεσιν ὄγκων ἐν πόροις αἰεὶ συνίστασθαι λέγων, ἐν μεγέθεσι πόρων τὴν διαφορὰν τιθέμενος αὐτοῦ, οὕτω φιλοτεχνεῖ δείκνυσί τε τίσι μὲν ἀνάγκη ῥῖγος ἐξεῦχθαι τίσι δ' οὐ. καὶ ἔγωγ' ἂν εἰ μὴ μακρότερόν τε τοῦ καιροῦ τὸν λόγον ἡλιπζον ἔσεσθαι ... ἐξῆς ἂν ὑπὲρ ἀπασῶν τῶν δοξῶν ἐπισκεψάμενος, ἀφ' ὅτου γε πιθανὸν τὴν ἀφορμὴν ἔσχηκεν ἐκάστη, καὶ τί μάλιστα τὸ ἀπατήσαν, ὅπη τε σφάλλονται δείξας οὕτως ἂν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἤκον δόξαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς ἕτερον ἀναβεβλήσθω καιρόν. οὐδὲ γὰρ Ἀθήναιον ἐπαινῶ περὶ μὲν Ἀσκληπιάδου καὶ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ καὶ Στράτωνος τοῦ φυσικοῦ λέγοντά τι, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς μνημονεύοντα. καίτοι γε οὐ τὰς τούτων δόξας μόνον περὶ ῥίγους, ἀλλ' ἐτέρας πολὺ πλείους οὐδὲν ἤττον ἐνδόξους τε καὶ πιθανὰς εἶχεν εἰπεῖν. Diogenes Laert. ^[10]

- 83 VIII 67: περὶ δὲ τοῦ θανάτου διάφορός ἐστιν αὐτοῦ (sc. Ἐμπεδοκλέους) λόγος. Ἡρακλείδης μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος, ὡς ἔδοξάσθη Ἐμπεδοκλῆς ἀποστείλας τὴν νεκρὰν ἄνθρωπον ζῶσαν, φησὶν ὅτι θυσίαν συνετέλει πρὸς τῷ Πεισιάννακτος ἀγρῷ. συνεκέκληντο δὲ τῶν φίλων τινές, ἐν οἷς καὶ Παυσανίας. εἶτα μετὰ τὴν εὐωχίαν οἱ μὲν ἄλλοι χωρισθέντες ἀνεπαύοντο, οἱ μὲν ὑπὸ τοῖς δένδροις ὡς ἀγροῦ παρακειμένου, οἱ δ' ὅπη βούλονται, αὐτοὶ δ' ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ τόπου ἐφ' οὗπερ κατεκέκλιτο. ὡς δ' ἡμέρας γενηθείσης ἐξανέστησαν, οὐχ ἠυρέθη μόνος. ζητούμενος δὲ καὶ τῶν οἰκετῶν ἀνακρινομένων καὶ φασκόντων μὴ εἰδέναι, εἷς τις ἔφη μέσων νυκτῶν φωνῆς ὑπερμεγέθους ἀκοῦσαι προσκαλουμένης Ἐμπεδοκλέα, εἴτ' ἐξαναστὰς ἑωρακέναι φῶς οὐράνιον καὶ λαμπάδων φέγγος, ἄλλο δὲ μηδέν. τῶν δ' ἐπὶ τῷ γενομένῳ ἐκπλαγέντων, καταβάς ὁ Παυσανίας ἔπεμψε τινὰς ζητήσοντας. ὕστερον δὲ ἐκώλυεν πολυπραγμονεῖν, φάσκων εὐχῆς ἄξια συμβεβηκέναι καὶ θύειν αὐτῷ δεῖν καθαπερεὶ γεγονότι θεῷ. Diogenes Laert. ^[10]

- 84 VIII 70: Διόδωρος δ' ὁ Ἐφέσιος περὶ Ἀναξιμάνδρου γράφων φησὶν ὅτι τοῦτον ἐξηλώκει (sc. Ἐμπεδοκλῆς) κτλ. folgt Befreiung der Selinusier von der Pest durch Reinigung des Flusswassers. οὕτω δὲ λήξαντος τοῦ λοιμοῦ καὶ τῶν Σελινουντίων εὐωχουμένων ποτὲ παρὰ τῷ ποταμῷ ἐπιφανῆναι τὸν Ἐμπεδοκλέα, τοὺς δ' ἐξαναστάντας προσκυνεῖν καὶ προσεύχεσθαι καθαπερεὶ θεῷ. ταύτην οὖν θέλοντα βεβαιῶσαι τὴν διάληψιν εἰς τὸ πῦρ ἐναλέσθαι. τούτοις δ' ἐναντιοῦται Τίμαιος, ῥητῶς λέγων ὡς ἐξεχώρησεν εἰς Πελοπόννησον καὶ τὸ σύνολον οὐκ ἐπανῆλθεν· ὅθεν αὐτοῦ καὶ τὴν τελευτὴν ἄδηλον εἶναι. πρὸς δὲ τὸν Ἡρακλείδην καὶ ἐξ ὀνόματος ποιεῖται τὴν ἀντίρρῃσιν ἐν τῷ ιδ' (sc. ὁ Τίμαιος). Συρακόσιόν τε γὰρ εἶναι τὸν

Πεισιάνακτα καὶ ἀγρὸν οὐκ ἔχειν ἐν Ἀκράγαντι. Πausανίαν τε μνημεῖον <ἄν> πεποιηκέναι τοῦ φίλου τοιούτου διαδοθέντος λόγου, ἢ ἀγαλμάτιόν τι ἢ σηκὸν οἷα θεοῦ, καὶ γὰρ πλούσιον εἶναι. πῶς οὖν, φησὶν, εἰς τοὺς κρατῆρας ἤλατο ὦν <ὡς> σύνεγγυς ὄντων οὐδὲ μνείαν ποτὲ ἐπεποίητο; τετελεύτηκεν οὖν ἐν Πελοποννήσῳ. οὐδὲν δὲ παράδοξον τάφον αὐτοῦ μὴ φαίνεσθαι, μηδὲ γὰρ ἄλλων πολλῶν. τοιαῦτά τινα εἰπὼν ὁ Τίμαιος ἐπιφέρει: ἀλλὰ διὰ παντός ἐστιν Ἡρακλείδης τοιοῦτος παραδοξολόγος καὶ ἐκ τῆς σελήνης πεπτωκέναι ἄνθρωπον λέγων. Diogenes Laert. ^[15]

- 85 VIII 69: Ἑρμιππος δὲ φησι Πάνθειάν τινα Ἀκραγαντίνην ἀπηλπισμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπεῦσαι αὐτὸν (sc. Ἑμπεδοκλέα) καὶ διὰ τοῦτο τὴν θυσίαν ἐπιτελεῖν· τοὺς δὲ κληθέντας εἶναι πρὸς τοὺς ὀγδοήκοντα. Ἰππόβοτος δὲ φησιν ἔξαναστάντα αὐτὸν ὠδεύκηναι ὡς ἐπὶ τὴν Αἴτην, εἶτα παραγενόμενον ἐπὶ τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς ἐναλέσθαι καὶ ἀφανισθῆναι, βουλόμενον τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην βεβαιῶσαι ὅτι γεγόνοι θεός, ὕστερον δὲ γνωσθῆναι, ἀναρριπισθείσης αὐτοῦ μιᾶς τῶν κρηπιδῶν, χαλκᾶς γὰρ εἴθιστο ὑποδεῖσθαι. πρὸς τοῦθ' ὁ Πausανίας ἀντέλεγε. Apollodori Chronica fr. ^[5]
- 86 43 Jacoby (Diogenes Laert. VIII 52): οἱ δ' ἰστοροῦντες ὡς πεφευγὼς οἴκοθεν εἰς τὰς Συρακούσας μετ' ἐκείνων ἐπολέμει (sc. Ἑμπεδοκλῆς) πρὸς Ἀθηναίους ἔμοι <γε> τελέως ἀγνοεῖν δοκοῦσιν· ἢ γὰρ οὐκέτ' ἦν ἢ παντελῶς ὑπεργεγηρακῶς, ὅπερ οὐχὶ φαίνεται, Ἀριστοτέλης γὰρ αὐτὸν ἐξήκοντ' ἐτῶν ἔτι δ' Ἡρακλείδης φησὶ τετελευτηκέναι. Diogenes Laert. ^[5]
- 87 Prooem. 12: φιλοσοφίαν δὲ πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον, ἐν Σικυῶνι διαλεγόμενος Λέοντι τῷ Σικυωνίῳ τυράννῳ ἢ Φλειασίῳ, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῇ περὶ τῆς ἄπνου· μηδένα γὰρ εἶναι σοφὸν [ἄνθρωπον] ἀλλ' ἢ θεόν. Diogenes Laert.
- 89 VIII 4: τοῦτόν (sc. Πυθαγόραν) φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός περὶ αὐτοῦ τάδε λέγειν, ὡς εἴη ποτὲ γεγονὼς Αἰθαλίδης καὶ Ἑρμοῦ υἱὸς νομισθεῖν, τὸν δ' Ἑρμῆν εἰπεῖν αὐτῷ ἐλέσθαι ὅτι ἂν βούληται πλὴν ἀθανασίας. αἰτήσασθαι οὖν ζῶντα καὶ τελευτῶντα μνήμην ἔχειν τῶν συμβαινόντων. ἐν μὲν οὖν τῇ ζωῇ πάντων διαμνημονεῦσαι, ἐπεὶ δὲ ἀποθάνοι, τηρῆσαι τὴν αὐτὴν μνήμην. χρόνῳ δ' ὕστερον εἰς Εὐφορβὸν ἐλθεῖν καὶ ὑπὸ Μενέλεω τρωθῆναι. ὁ δ' Εὐφορβὸς ἔλεγεν ὡς Αἰθαλίδης ποτὲ γεγόνοι καὶ ὅτι παρ' Ἑρμοῦ τὸ δῶρον λάβοι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς περιπόλησιν, ὡς περιεπολήθη καὶ εἰς ὅσα φυτὰ καὶ ζῶα παρεγένετο καὶ ὅσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ Ἀιδῇ ἔπαθε καὶ αἱ λοιπαὶ τίνα ὑπομένουσιν. ἐπειδὴ δὲ Εὐφορβὸς ἀποθάνοι, μεταβῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς Ἑρμότιμον, ὃς καὶ αὐτὸς πίστιν θέλων δοῦναι ἐπανῆλθεν εἰς Βραγχίδας καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐπέδειξεν ἣν Μενέλαος ἀνέθηκεν ἀσπίδα (ἔφη γὰρ αὐτόν, ὅτ' ἀπέπλει ἐκ Τροίας, ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἀσπίδα διασεσηπυῖαν ἤδη, μόνον δὲ διαμένειν τὸ ἐλεφάντινον πρόσωπον). ἐπειδὴ δὲ Ἑρμότιμος ἀπέθανε, γενέσθαι Πύρρον τὸν Δῆλιον ἀλιέα. καὶ πάντα πάλιν μνημονεύειν, πῶς πρόσθεν Αἰθαλίδης, εἶτ' Εὐφορβὸς, εἶτα Ἑρμότιμος, εἶτα Πύρρος γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ Πύρρος ἀπέθανε, γενέσθαι Πυθαγόραν καὶ πάντων τῶν εἰρημένων μεμνησθαι. Clemens Stromateis I cap. ^[15]
- 90 XXI 133, 2: προγνώσει δὲ καὶ Πυθαγόρας ὁ μέγας προσανεῖχεν αἰεὶ Ἀβαρίς τε ὁ Ὑπερβόρειος καὶ Ἀριστεᾶς ὁ Προκοννήσιος Ἐπιμενίδης τε ὁ Κρής, ὅστις εἰς Σπάρτην ἀφίκετο, καὶ Ζωροάστρης ὁ Μῆδος Ἑμπεδοκλῆς τε ὁ Ἀκραγαντίνος καὶ Φορμίων ὁ Λάκων, ναὶ μὴν Πολυάρατος ὁ Θάσιος Ἑμπεδοκλῆς τε ὁ Συρακούσιος ἐπὶ τε τούτοις Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος μάλιστα. Proclus In Platonis rem publicam comment. ^[5]
- 91 II p. 121, 26 Kroll: εἰσὶν καὶ ἔσονται πολλαχοῦ γῆς τῶν θείων καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν ἀλήπτων ἐξηγηταὶ κατὰ τινὰς θείας τε καὶ δαιμονίας ἐπιπνοίας· οἱ μὲν μετὰ τοῦ σώματος τῶν

τοιούτων ἱστορες, ὥσπερ Ἐμπεδοτίμον λόγος, οἱ δὲ ἄνευ σώματος, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον Κλεώνυμον· καὶ πλήρεις αἱ παραδόσεις τούτων. εἰ δὲ <μὴ πλείο> νέες εἰσιν αὐτοπτικά τῶν ὄντων <ἐν> ἡμῖν καταλήψεις, οὐδὲν θαυμαστόν· <σῶμα> σι γὰρ χρώμενοι καὶ τούτοις ἐνύλο <ις ὀλίγοι> καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ τούτων ἀπολαύειν ἄνθρωποι δύνανται, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἐμπεδοτίμος σπάνιος καὶ ὁ Κλεώνυμος καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος τῶν τοιούτων θαμάτων λέγεται τυχεῖν. τὸ γὰρ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐνεργεῖν ὀλίγοις δὴ τισι καὶ εὐαριθμήτοις ὑπάρχειν εἰκός. Suda E 1007 Ἐμπεδοτίμος (cf. ^[10]

- ⁹² ib. I 437 codicis Vossiani nota marginalis): οὗτος ἔγραψε περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως, περὶ οὗ λέγει ὁ Παραβάτης ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Κρονίοις: ἡμεῖς δὲ Ἐμπεδοτίμῳ καὶ Πυθαγόρᾳ πιστεύοντες οἷς τε ἐκεῖθεν λαβὼν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἔφη. Proclus In Platonis rem publicam comment.
- ⁹³ II p. 119, 18 Kroll: οὔτε τὸ θείας ἀλ <ηθεία> ς τυχεῖν ἀδύνατον ψυχὴν ἀνθρωπίνην τῶν ἐν Ἄιδου πραγμάτων καὶ ἀγγεῖλαι τοῖς ἀνθρώποις. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ κατὰ τὸν Ἐμπεδοτίμον λόγος, ὃν Ἡρακλείδης ἱστόρησεν ὁ Ποντικός, θηρῶντα μετ' ἄλλων ἐν μεσημβρίᾳ σταθερᾷ κατὰ τινα χῶρον αὐτὸν ἔρημον ἀπολειφθέντα λέγων τῆς τε τοῦ Πλούτωνος ἐπιφανείας τυχόντα καὶ τῆς Περσεφόνης καταλαμφθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ περιθέοντος κύκλῳ τοὺς θεοὺς, ἰδεῖν δὲ δι' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν περὶ ψυχῶν ἀλήθειαν ἐν αὐτότοις θεάμασιν. Olympiodorus In Platonis Phaedonem comment. ^[5]
- ⁹⁵ D 131 p. 238 Norvin: ὅτι τριττὴ τῆς γῆς ἡ διαίρεσις, ἡ μὲν κατὰ τοὺς τρεῖς Κρονίδας ξυνὴ γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, φησὶν Ὁμηρος (O 189), εἰ δὲ κοινὴ, δηλὸν ὅτι μερίζοιτο ἂν εἰς αὐτούς, καὶ εἴ γε μὴ ὁ Ποσειδῶν ἦν ὁ λέγων καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν διαιρῶν, ἀλλ' ὁ Ζεὺς, πάντως ἂν εἰς τρία διένειμεν τὸν οὐρανόν, ὥς ὁ Ἐμπεδοτίμου λόγος, ἑαυτῷ τὴν ἀπλανῆ, τῷ Ποσειδῶνι τὰς μέχρι ἡλίου σφαίρας, τῷ Πλούτῳ τὰς λοιπὰς. ἡ δὲ ἐστὶ διαίρεσις τῆς γῆς κατὰ τὸ πᾶν, εἰς τὸ οὐράνιον καὶ χθόνιον καὶ μέσον· καὶ γὰρ Ὀλυμπία γῆ τετίμηται καὶ χθονία, καὶ μέση ἄρα τις ἂν εἴη. Iohannes Philoponus In Aristotelis Meteora I 8 comment. ^[5]
- ⁹⁶ p. 117 Hayduck: Δαμάσκιος τὴν Ἐμπεδοτίμου περὶ τοῦ γάλακτος (sc. ὑπόθεσιν) οἰκιοῦται, ἔργον αὐτὴν οὐ μῦθον καλῶν. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὁδὸν εἶναι ψυχῶν τὸ γάλα τῶν τὸν Ἄιδην τὸν ἐν οὐρανῷ διαπορευομένων. Iamblichus De anima apud Stobaeum I 49, 39 p.
- ⁹⁷ 378 W: ἄλλη τοίνυν αἴρεσις τῶν Πλατωνικῶν ... τιθεμένη ... τὴν ψυχὴν αἰεὶ εἶναι ἐν σώματι, ὥσπερ ἡ Ἐρατοσθένους καὶ Πτολεμαίου τοῦ Πλατωνικοῦ καὶ ἄλλων, ἀπὸ σωμάτων αὐτὴν λεπτοτέρων εἰς τὰ ὀστρεώδη πάλιν εἰσοικίζει σώματα. διατρίβειν μὲν γὰρ αὐτὴν εἰς μοῖραν τινα τοῦ αἰσθητοῦ, καθήκειν γε μὴν εἰς τὸ στερεὸν σῶμα ἄλλοτε ἀπ' ἄλλων τοῦ παντὸς τόπων. καὶ τούτους Ἡρακλείδην μὲν τὸν Ποντικὸν ἀφορίζειν περὶ τὸν γαλαξίαν, ἄλλους δὲ καθ' ὅλας τοῦ οὐρανοῦ τὰς σφαίρας, ἀφ' ὧν δὴ δεῦρο κατιέναι τὰς ψυχάς. Stobaeus Ecl. ^[5]
- ^{98a} I 49, 1 (Aetius IV 3, 6 p. 388 Diels): Ἡρακλείδης φωτοειδῆ τὴν ψυχὴν ὥρισατο. Theodoretus Graecarum affectionum curatio V 18: Παρμενίδης δὲ καὶ Ἰππασος καὶ Ἡράκλειτος πυρώδη ταύτην (sc.
- ^{98d} τὴν ψυχὴν) κεκλήκασιν· ὁ δὲ Ἡρακλείδης φωτοειδῆ. Iohannes Philoponus In Aristotelis De anima I comment.
- ⁹⁹ prooemium p. 9 Hayduck: τῶν δὲ ἀπλοῦν σῶμα εἰρηκότων τὴν ψυχὴν εἶναι οἱ μὲν εἰρήκασιν αἰθέριον εἶναι σῶμα, ταῦτόν δέ ἐστιν εἰπεῖν οὐράνιον, ὥσπερ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. Plutarchus De latenter vivendo VI 1130b: αὐτὴν τε τὴν ψυχὴν ἔνιοι τῶν φιλοσόφων φῶς εἶναι τῇ οὐσίᾳ νομίζουσιν, ἄλλοις τε χρώμενοι τεκμηρίοις καὶ ὅτι τῶν ὄντων μάλιστα τὴν μὲν

- ἄγνοιαν ἢ ψυχὴν δυσανασχετεῖ καὶ πᾶν τὸ ἀφεγγές ἐχθαίρει καὶ ταράττεται <πρὸς> τὰ σκοτεινά, φόβου καὶ ὑποψίας ὄντα πλήρη πρὸς αὐτήν. ^[5]
- 100 ἡδὺ δ' αὐτῇ καὶ ποθινὸν οὕτω τὸ φῶς ἐστίν, ὥστε μὴδ' ἄλλω τινὶ τῶν φύσει τερπνῶν ἄνευ φωτὸς ὑπὸ σκότους χαίρειν, ἀλλὰ τοῦτο πᾶσαν ἡδονὴν καὶ πᾶσαν διατριβὴν καὶ ἀπόλαυσιν ὥσπερ τι κοινὸν ἥδυσμα καταμιγνύμενον ἰλαρὰν ποιεῖ καὶ φιλάνθρωπον. Plutarchus Camillus XXII: τοῦ μέντοι πάθους αὐτοῦ (sc.
- 102 τῆς παρὰ τῷ Ἀλῖα ποταμῷ μάχης) καὶ τῆς ἀλώσεως (sc. Ῥώμης) ἔοικεν ἀμυδρά τις εὐθύς εἰς τὴν Ἑλλάδα φήμη διελθεῖν. Ἡρακλείδης γὰρ ὁ Ποντικός, οὐ πολὺ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπολειπόμενος, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς συντάγματι φησὶν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας λόγον κατασχεῖν ὡς στρατὸς ἐξ Ὑπερβορέων ἐλθὼν ἔξωθεν ἡρήκοι πόλιν Ἑλληνίδα Ῥώμην, ἐκεῖ που συνωκημένην περὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. οὐκ ἂν οὖν θαυμάσαιμι μυθώδη καὶ πλασματίαν ὄντα τὸν Ἡρακλείδην ἀληθεῖ λόγῳ τῷ περὶ τῆς ἀλώσεως ἐπικομπάσαι τοὺς Ὑπερβορέους καὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. Ἀριστοτέλης δ' ὁ φιλόσοφος τὸ μὲν ἀλῶναι τὴν πόλιν ὑπὸ Κελτῶν ἀκριβῶς δηλὸς ἐστὶν ἀκηκοώς κτλ. Eusebius Praep. ^[10]
- 104 evang. XV 58, 3 (Aetius III 13, 3 p. 378 Diels): Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός καὶ Ἐκφαντος ὁ Πυθαγόρειος κινουσι μὲν τὴν γῆν, οὐ μὴν γε μεταβατικῶς, ἀλλὰ τρεπτικῶς, τροχοῦ δίκην ἐνηξονισμένην, ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέντρον. Proclus In Platonis Timaeum comment.
- 105 IV 281 e: ποῦ δὴ οὖν εὐλόγον ἡμᾶς ἰλλομένην ἀκούσαντας εἰλουμένην καὶ στρεφομένην αὐτὴν (sc. τὴν γῆν) ποιεῖν, ὡς Πλάτωνι ἀρέσκον λέγοντας; Ἡρακλείδης μὲν οὖν ὁ Ποντικός, οὐ Πλάτωνος ὦν ἀκουστής, ταύτην ἐχέτω τὴν δόξαν, κινῶν κύκλῳ τὴν γῆν. Πλάτων δὲ ἀκίνητον αὐτὴν ἴστησιν. Simplicius In Aristotelis De caelo II 13 comment. ^[5]
- 106 p. 519 Heiberg: ἐν τῷ κέντρῳ δὲ οὔσαν τὴν γῆν καὶ κύκλῳ κινουμένην, τὸν δὲ οὐρανὸν ἡρεμεῖν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ὑποθέμενος σώζειν ὥτε τοῖς φαινόμενα. Simplicius In Aristotelis De caelo II 14 comment.
- 107 p. 541 Heiberg: εἰ δὲ κύκλῳ περὶ τὸ κέντρον (sc. ἐκινεῖτο ἡ γῆ), ὡς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ὑπετίθετο, τῶν οὐρανίων ἡρεμούντων, εἰ μὲν πρὸς δύσιν, ἐκεῖθεν ἂν ἐφάνη τὰ ἄστρα ἀνατέλλοντα, εἰ δὲ πρὸς ἀνατολὰς, εἰ μὲν περὶ τοὺς τοῦ ἰσημερινοῦ πόλους, οὐκ ἂν ἀπὸ διαφόρων ὀρίζοντος τόπων ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἄλλοι πλάνητες ἀνέτελλον, εἰ δὲ περὶ τοὺς τοῦ ζωδιακοῦ, οὐκ ἂν οἱ ἀπλανεῖς ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἰεὶ τόπων ἀνέτελλον ὥσπερ νῦν. εἴτε δὲ περὶ τοὺς τοῦ ἰσημερινοῦ εἴτε περὶ τοὺς τοῦ ζωδιακοῦ, πῶς ἂν ἐσώθῃ τῶν πλανωμένων ἢ εἰς τὰ ἐπόμενα ζῶδια μετάβασιν ἀκινήτων τῶν οὐρανίων ὄντων; Simplicius In Aristotelis De caelo II 7 comment. ^[5]
- 108 p. 444 Heiberg: ὑποθέσεως δὲ ἡξίωσε (sc. Ἀριστοτέλης) καὶ τὸ ἀμφοτέρων (sc. τοῦ τε ἀπλανοῦς οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων) ἡρεμούντων, καίτοι ἀπεμφαῖνον δοκοῦν τὸ σώζεσθαι τὴν φαινομένην αὐτῶν μετάβασιν ἀμφοτέρων ἡρεμούντων, διὰ τὸ γεγονέναι τινὰς, ὧν Ἡρακλείδης τε ὁ Ποντικός ἦν καὶ Ἀρίσταρχος, νομίζοντας σώζεσθαι τὰ φαινόμενα τοῦ μὲν οὐρανοῦ καὶ τῶν ἄστρον ἡρεμούντων, τῆς δὲ γῆς περὶ τοὺς τοῦ ἰσημερινοῦ πόλους ἀπὸ δυσμῶν κινουμένης ἐκάστης ἡμέρας μίαν ἔγγιστα περιστροφὴν· τὸ δ' ἔγγιστα πρόσκειται διὰ τὴν τοῦ ἡλίου τῆς μιᾶς μοίρας ἐπικίνησιν. Geminus apud Simplicium in Aristotelis Physica II 2 p. ^[5]
- 110 292 Diels: οἷον διὰ τί ἀνωμάλως ἥλιος καὶ σελήνη καὶ οἱ πλάνητες φαίνονται κινούμενοι; ὅτι εἰ ὑποθώμεθα ἐκκέντρος αὐτῶν τοὺς κύκλους ἢ κατ' ἐπίκυκλον πολούμενα τὰ ἄστρα, σωθήσεται ἡ φαινομένη ἀνωμαλία αὐτῶν, δεήσει τε ἐπεξελθεῖν, καθ' ὅσους δυνατόν τρόπους

ταῦτα ἀποτελεῖσθαι τὰ φαινόμενα, ὥστε εἰκέναι τῇ κατὰ τὸν ἐνδεχόμενον τρόπον αἰτιολογία τὴν περὶ τῶν πλανωμένων ἀστρῶν πραγματείαν. διὸ καὶ παρελθὼν τις, φησὶν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, ἔλεγεν ὅτι καὶ κινουμένης πῶς τῆς γῆς, τοῦ δὲ ἡλίου μένοντός πῶς, δύναται ἢ περὶ τὸν ἥλιον φαινομένη ἀνωμαλία σῶζεσθαι. ὅλως γὰρ οὐκ ἔστιν ἀστρολόγου τὸ γινῶναι, τί ἡρεμαῖόν ἐστι τῇ φύσει καὶ ποῖα τὰ κινητά, ἀλλὰ ὑποθέσεις εἰσηγούμενος τῶν μὲν μενόντων τῶν δὲ κινουμένων σκοπεῖ, τίσιν ὑποθέσεσιν ἀκολουθήσει τὰ κατὰ τὸν οὐρανὸν φαινόμενα. Stobaeus Eclogae I 21, 3a (Aetius II 1, 5 p. ^[10])

112 328 Diels): Σέλευκος ὁ Ἐρυθραῖος καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἄπειρον τὸν κόσμον. Aetius Placita II 13, 15 p.

113a 343 Diels): Ἡρακλείδης καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν γῆν περιέχοντα ἀέρα τε [καὶ αἰθέρα] ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι. ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς φέρεται. κοσμοποιοῦσι γὰρ ἕκαστον τῶν ἀστέρων. Theodoretus Graecarum affectionum curatio IV 20: Ἡρακλείδης δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Πυθαγορείων τινὲς ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν φασί, γῆν περιέχοντα καὶ ἀέρα.

113c Galenus Historia philos. 56 (Diels Doxographi Graeci p. 624): Ἡρακλείδης δὲ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον εἶναι νομίζουσιν γῆν περιέχοντα καὶ ἀέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι. ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν ἐνίοις Ὀρφικοῖς φέρεσθαι λέγουσι κοσμοποιοῦσι τῶν ἀστέρων ἕκαστον. Aetius Placita II 25, 13 p.

114a 356 Diels): Ἡρακλείδης καὶ Ὁκελλος γῆν ὁμίχλη περιεχομένην (sc. τὴν σελήνην εἶναι). Theodoretus Graecarum affectionum curatio IV 23: Ἡρακλείδης δὲ γῆν ὁμίχλη περιεχομένην (sc.

114b τὴν σελήνην εἶναι). Iohannes Lydus De mensibus III 12 p.

114c 53 Wünsch: Ἡρακλείδης γῆν ὁμίχλη περιειλημένην (sc. τὴν σελήνην εἶναι). Diogenes Laert.

115 VIII 72: τοιαῦτά τινα εἰπὼν ὁ Τίμαιος (cf. fr. 84) ἐπιφέρει: ἀλλὰ διὰ παντός ἐστιν Ἡρακλείδης τοιοῦτος παραδοξολόγος, καὶ ἐκ τῆς σελήνης πεπτωκέναι ἄνθρωπον λέγων. Aetius Placita III 2, 5 p.

116 366 Diels): Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός νέφος μετάρσιον ὑπὸ μεταρσίου φωτὸς καταυγαζόμενον (sc. τὸν κομήτην εἶναι). ὁμοίως δ' αἰτιολογεῖ πωγωνίαν ἄλλω δοκίδα κίονα καὶ τὰ συγγενῇ τούτοις, καθάπερ ἀμέλει πάντες οἱ Περιπατητικοί, παρὰ τοὺς τοῦ νέφους ταυτὶ γίνεσθαι σχηματισμούς. Aetius Placita III 17, 1 p.

117 382 Diels): Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινουντος καὶ συμπεριφέροντος (sc. ἄμπωτιν καὶ πλήμμυραν γίνεσθαι). ὑφ' ὧν ἐμβαλλόντων μὲν προωθουμένην ἀνοιδεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν καὶ κατασκευάζειν τὴν πλήμμυραν, καταληγόντων δ' ἀντιπερισπωμένην ὑποβαίνειν, ὅπερ εἶναι τὴν ἄμπωτιν. Eusebius Praep. ^[5]

118 evang. XIV 23: οἱ δὲ τὰς ἀτόμους μετονομάσαντες ἀμερῇ φασιν εἶναι σώματα τοῦ παντός μέρη, ἐξ ὧν ἀδιαιρέτων ὄντων συντίθεται τὰ πάντα καὶ εἰς ἃ διαλύεται. καὶ τούτων φασὶ τῶν ἀμερῶν ὀνοματοποιὸν Διόδωρον γεγονέναι, ὄνομα δέ, φασίν, αὐτοῖς ἄλλο Ἡρακλείδης θέμενος ἐκάλεσεν ὄγκους, παρ' οὗ καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ ἱατρὸς ἐκληρονόμησε τὸ ὄνομα. Galenus Historia philos. ^[5]

119a 18 (Diels Doxographi Graeci p. 610): Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος τὰς ἀτόμους ἀρχὰς πάντων νομίζουσιν, Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικός καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς ἀνάρμους ὄγκους τὰς ἀρχὰς ὑποτίθενται τῶν ὅλων, Ἀναξαγόρας δὲ κτλ. Sextus Pyrrh.

119b

Hypotyp. III 32: Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος ἀτόμους, Ἀναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομένιος ὁμοιομερείας, Διόδωρος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Κρόνος ἐλάχιστα καὶ ἀμερῇ σώματα, Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικός καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς ἀνάρμους ὄγκους (sc. τὰς ὑλικὰς ἀρχὰς εἶναι). Sextus Adv.

- 120 physicos II 318: ἐξ ἀπείρων δ' ἐδόξασαν τὴν τῶν πραγμάτων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ἀλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστι τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν, παθητῶν δέ, καθάπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων. Stobaeus Ecl. ^[5]
- 121 I 14, 4 (Aetius I 13, 4 p. 12 Diels): Ἡρακλείδης θραύσματα (sc. τὰ ἐλάχιστα ὠρίζετο). Plutarchus Epitome IV 9, 6 (Aetius IV 9, 6 p.
- 122a 397 Diels): Ἐμπεδοκλῆς Ἡρακλείδης παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι τοῦ οἰκείου τῶν αἰσθητῶν ἐκάστη ἀρμόζοντος. Stobaeus Ecl.
- 122b I 50 (Aetius IV 9, 6 p. 397 Diels): Παρμενίδης Ἐμπεδοκλῆς Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Ἐπίκουρος Ἡρακλείδης παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι τοῦ οἰκείου τῶν αἰσθητῶν ἐκάστου ἐκάστη ἐναρμόττοντος. Clemens Protrepticus V 66, 4: οὐδὲν δὲ οἶμαι χαλεπὸν ἐνταῦθα γενόμενος καὶ τῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου μνησθῆναι.
- 123 καὶ ὃ γε τῆς αἰρέσεως πατήρ, τῶν ὅλων οὐ νοήσας τὸν πατέρα, τὸν καλούμενον ὕπατον ψυχὴν εἶναι τοῦ παντὸς οἶεται, κτλ. ὁ δὲ Ἑρέσιος ἐκεῖνος Θεόφραστος ὁ Ἀριστοτέλους γνώριμος πῇ μὲν οὐρανόν, πῇ δὲ πνεῦμα τὸν θεὸν ὑπονοεῖ. Ἐπικούρου μὲν γὰρ μόνου καὶ ἐκῶν ἐκλήσομαι, ὃς οὐδὲν μέλειν οἶεται τῷ θεῷ, διὰ πάντων ἀσεβῶν. τί γὰρ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός; [οὐκ] ἔσθ' ὅπῃ οὐκ ἐπὶ τὰ Δημοκρίτου καὶ αὐτὸς κατασύρεται εἴδωλα; Stephanus Byz. ^[5]
- 124 s. v. Ὠλιάρος: νῆσος τῶν Κυκλάδων μία, περὶ ἧς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ νήσων οὕτω φησὶν: Ὠλιάρος Σιδωνίων ἀποικία ἀπέχουσα Πάρου σταδίους ιή. τὸ ἐθνικὸν Ὠλιάριος, ὡς Ἄμυρος Ἀμύριος. Harpocratio s.
- 125 v. Στρύμη: ... Ἡρακλείδης ἡ Φιλοστέφανος ἐν τῷ περὶ νήσων φησὶν: ἀποικίαί δέ εἰσι Θασίων τῆς Θράκης Γάληψος καὶ Στρύμη ἡ νῆσος. Suda N 27 (cf.
- 127 Stephanus Byz. s. v. Νάξος): ... καὶ Κυκλάς δὲ νῆσος ἐπίσημος ἡ Νάξος, ἡ ἀπὸ τινος Νάξου ἡ παρὰ τὸ νάξαι, ὃ ἐστὶ θῦσαι. φασὶ δὲ τὰς ἐκεῖ Ναξίας γυναῖκας μόνας ὀκτάμηνα τίκτειν κατὰ δωρεὰν Ἡρας. καὶ Διόνυσος δέ, φασὶν, οὕτως ἐτέχθη. καὶ κρήνη δὲ καθ' Ἡρακλείδην ἐκεῖ, ἐξ ἧς οἶνος ρεῖ μάλα ἡδύς. Paradoxographus Vaticanus Rohdii XIV: Ἡρακλείδης φησὶ τὴν ἐν Σαυρομάταις λίμνην οὐδὲν τῶν ὀρνέων ὑπεραίρειν, τὸ δὲ προσελθὸν ὑπὸ τῆς ὁσμῆς τελευτᾶν. ^[5]
- 128a ὁ δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀορνὶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν δοκεῖ γίνεσθαι. Antigonus Historiae mirabiles CLII: τὴν δὲ ἐν τοῖς Σαρμάταις λίμνην Ἡρακλείδην γράφειν, ὅτι οὐδὲν τῶν ὀρνέων ὑπεραίρειν, τὸ δὲ προσελθὸν ὑπὸ τῆς ὁσμῆς τελευτᾶν.
- 128b ὁ δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀορνίτιν δοκεῖ γίνεσθαι, καὶ κατίσχυκεν ἡ φήμη παρὰ τοῖς πλείστοις. Cf. Paradoxogr. Florent. 22. Etymologicum Magnum 513, 44 Κιμμερίου: φησὶν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ὑποκάτω τοῦ Πόντου εἶναι.
- 129 γράφεται δὲ καὶ Κερβερίων (Crates ad Hom. λ 14)· καὶ ἔοικε καὶ Σοφοκλῆς περιπεπτωκέναι τῇ Κερβερίων (Crates ad καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Βατράχοις οἶον ἧ Κερβερίου λέγω (cf. Vs. 187). Clemens Stromateis I cap. ^[5]
- 130

XXI 108, 1 ff: καὶ οὐτὶ γε μόνος οὗτος (sc. Μωυσῆς), ἀλλὰ καὶ ἡ Σίβυλλα Ὀρφέως παλαιοτέρα. λέγονται γὰρ καὶ περὶ τῆς ἐπωνυμίας αὐτῆς καὶ περὶ τῶν χρησμῶν τῶν καταπεφημισμένων ἐκείνης εἶναι λόγοι πλείους, Φρυγίαν τε οὔσαν κεκληῖσθαι Ἄρτεμιν καὶ ταύτην παραγενομένην εἰς Δελφοὺς ἄσαι ὧ Δελφοί, θεράποντες ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος, ἦλθον ἐγὼ χρήσουσα Διὸς νόον αἰγιόχοιο, αὐτοκασιγνήτῳ κεχολωμένη Ἀπόλλωνι. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη Ἐρυθραία Ἡροφίλη καλουμένη. μέμνηται τούτων Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ χρηστηρίων. Schol. ^[10]

131b Plato Phaedrus 244b: ὀγδόη (sc. Σίβυλλα) ἡ Ἑλλησποντία, ἥτις ἐν κώμῃ Μαρμισσῶ τὴν γένεσιν ἔσχεν περὶ τὴν πολίχνην Γεργετίωνα· ὑπὸ τὴν ἐνορίαν δὲ αὕτη τῆς Τροίας ἐτύγχανεν. ἦν ἐν καιρῷ Σόλωνος καὶ Κύρου, ὡς ἔγραψεν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. Anonymus Vindobonensis, cf.

131c E. Maass, De Sibyllarum indicibus p. 39: ὀγδόη (sc. Σίβυλλα) ἡ Ἑλλησποντία τεχθεῖσα ἐν κώμῃ Μαρπησσῶ περὶ τὴν πολίχνην Γεργίθιον, ἥτις ἐνορία ποτὲ τῆς Τρωάδος ἐτύγχανεν ἐν καιροῖς Σόλωνος καὶ Κύρου, ὡς ἔγραψεν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. Schol.

135 Pindarus Olymp. VI 119: τὸ διὰ τῶν ἐμπύρων μαντεύεσθαι. οὕτως δὲ μέχρι νῦν οἱ Ἰαμίδαι μαντεύονται, ἔμπυρα θύματα τιθέντες ἐν τῷ βωμῷ. Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ περὶ χρησμῶν τοῖς δέρμασί φησιν αὐτοὺς μαντεύεσθαι ἀφορῶντας εἰς τὰς σχισμὰς τῶν δερμάτων, πότερον εὐθεῖαι εἰσιν ἢ οὐ. Zenobius Cent. ^[5]

136 II 84 Βοιωτοῖς μαντεύσαιο (cf. Plutarchus Cent. I 9; Appendix Cent. III 97). varias lectiones adfert codex Laurent. 304 S. Marci (E. Miller, Mélanges de Littérature Grecque, 1868, 370): αὕτη καταρατική ἐστίν. Ἡρακλείδης γὰρ φησὶ μαντευσόμενοις τοῖς Θηβαίοις περὶ πολέμου ἀπεκρίνατο ἡ προφητὶς ἡ ἐν Δωδώνῃ νίκην αὐτοῖς ἀσεβήσασιν ἔσεσθαι. εἰς δὲ τῶν θεωρῶν ἀρπάσας Μυρτίλαν τὴν προφητὴν ἐνέβαλεν εἰς θερμοῦ παρακείμενον λέβητα. Schol. ^[5]

137a Hesiodus Scutum 70: Πάγασος πόλις τῆς Θετταλίας, τόπος ὠνομασμένος παρὰ τὸ ἐκεῖ τὴν Ἀργῶ πεπῆχθαι. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ χρηστηρίων τὸν ἐν Παγασαῖς Ἀπόλλωνα ὑπὸ Τροφωνίου ἰδρῦσθαι φησι. Etymologicum Magnum 646, 39 cum additamento codicis Laurent.

137b 304 S. Marci (E. Miller, Mélanges de Littérature Grecque, 1868, 233): Παγασαῖος λέγεται ὁ Ἀπόλλων ἀπὸ Παγᾶσης. ἔστι δὲ τόπος τῆς Θεσσαλίας καὶ πόλις παρὰ τὸ ἐκεῖ τὴν Ἀργῶ πεπῆχθαι. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ χρηστηρίων διὰ τὸ ἐν Παγασαῖς ὃ ἐστίν ὑπὸ τοῦ Τροφωνίου ἰδρῦσθαι. Georgius Choeroboscus In Theodosii Alexandrini Canones scholia, masc. ^[5]

138 IV ed. Hilgard 1894 (Grammatici Graeci IV 1 p. 163): τὸ γὰρ κύριον ὄνομα τὸ Πέρσης εἰς ἡ ἔχει τὴν κλητικὴν οἶον ὧ Πέρση ὡς παρ' Ἡσιόδῳ (Opp. 27): ὧ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῶ ἐνικάτθεο θυμῷ. σημειούμεθα παρ' Ἡρακλείδῃ ἐν τοῖς περὶ χρησμῶν ὅτι περ καὶ λέγουσι τινες πεπλασμένον εἶναι τὸ [ὧ] Πέρση ποικιλόδιφρε ἰδὼν ἄπο χεῖρας ἔχεσθαι. ἔστι γὰρ ἐνταῦθα ἐθνικὸν καὶ εἰς ἡ καταλήγει ἡ κλητικὴ. Plutarchus De Iside et Osiride 361 e: οὐ γὰρ ἄλλον εἶναι Σάραπιν ἢ τὸν Πλούτωνά φασι καὶ Ἴσιν τὴν Περσέφασσαν, ὡς Ἀρχέμαχος εἴρηκεν ὁ Εὐβοεὺς καὶ ὁ Ποντικός Ἡρακλείδης, τὸ χρηστήριον ἐν Κανώβῳ Πλούτωνος ἡγούμενος εἶναι. ^[5]

140 Plutarchus Alexander XXVI: κιβωτίου δὲ τινος αὐτῷ (sc. Ἀλεξάνδρῳ) προσενεχθέντος, οὗ πολυτελέστερον οὐδὲν ἐφάνη τοῖς τὰ Δαρείου χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς παραλαμβάνουσιν, ἡρώτα τοὺς φίλους ὅ τι δοκοίη μάλιστα τῶν ἀξίων σπουδῆς εἰς αὐτὸ καταθέσθαι. πολλὰ δὲ πολλῶν λεγόντων αὐτὸς ἔφη τὴν Ἰλιάδα φρουρήσιν ἐνταῦθα καταθέμενος καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀξιοπίστων μεμαρτυρήκασιν. εἰ δ', ὅπερ Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν Ἡρακλείδῃ πιστεύοντες, ἀληθές ἐστιν, οὐκ οὐκ ἀργὸς οὐδ' ἀσύμβολος αὐτῷ συστρατεύειν ἔοικεν Ὅμηρος. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς Αἰγύπτου κρατήσας ἐβούλετο πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον

Ἑλληνίδα συνοικίσας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ καταλιπεῖν, καί τινα τόπον γνώμη τῶν ἀρχιτεκτόνων ὅσον οὐδέπω διεμετρεῖτο καὶ περιέβαλλεν. εἴτα νύκτωρ κοιμώμενος ὄψιν εἶδε θαυμαστήν· ἀνὴρ πολὺς εὖ μάλα τὴν κόμην καὶ γεραρὸς τὸ εἶδος ἔδοξεν αὐτῷ παραστὰς λέγειν τὰ ἔπη τάδε (Homer. δ 354): νῆσος ἔπειτά τις ἔστι πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ Αἰγύπτου προπάροιθε· Φάρον δέ ἐ κικλήσκουσιν. εὐθύς οὖν ἐξαναστὰς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν Φάρον, ἥ τότε μὲν ἔτι νῆσος ἦν τοῦ Κανωβικοῦ μικρὸν ἀνωτέρω στόματος, νῦν δὲ διὰ χώματος ἀνείληπται πρὸς τὴν ἡπειρον. ὡς οὖν εἶδε τόπον εὐφυΐα διαφέροντα—ταινία γάρ ἐστιν ἰσθμῷ πλάτος ἔχοντι σύμμετρον ἐπιεικῶς διείργουσα λίμνην τε πολλὴν καὶ θάλασσαν ἐν λιμένι μεγάλῳ τελευτῶσαν—εἰπὼν ὡς Ὅμηρος ἦν ἄρα τὰ ἄλλα θαυμαστὸς καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων, ἐκέλευσε διαγράψαι τὸ σχῆμα τῆς πόλεως τῷ τόπῳ συναρμόττοντας. Diogenes Laert. ^[20]

144 I 94: Περίανδρος Κυψέλου Κορίνθιος ἀπὸ τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους. οὗτος γήμας Λυσιδίκην ἦν αὐτὸς Μέλισσαν ἐκάλει τὴν Προκλέους τοῦ Ἐπιδαυρίων τυράννου καὶ Ἐρισθενείας τῆς Ἀριστοκράτους παιδός, ἀδελφῆς δὲ Ἀριστομήδους θυγατέρα, οἱ σχεδὸν πάσης Ἀρκαδίας ἐπῆρξαν, ὡς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ περὶ ἀρχῆς, παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐποίησε δύο, Κύψελον καὶ Λυκόφρονα, τὸν μὲν νεώτερον συνετόν, τὸν δὲ πρεσβύτερον ἄφρονα. Diogenes Laert. ^[5]

145 I 98: Σωτίων δὲ καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περίανδρους γεγονέναι, τὸν μὲν τύραννον, τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην. τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν ὁ Κυζικηνός, ἀνεψιούς τε εἶναι ἀλλήλοις. Plutarchus Solon XXII: ἐκεῖνο δ' ἤδη σφοδρότερον (sc.

146 ἐν τοῖς Σόλωνος νόμοις) τὸ μηδὲ τοῖς ἐξ ἐταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας τρέφειν, ὡς Ἡρακλείδης ἱστόρηκεν ὁ Ποντικός. ὁ γὰρ ἐν γάμῳ παρορῶν τὸ καλὸν οὐ τέκνων ἔνεκα δηλὸς ἐστὶν ἀλλ' ἡδονῆς ἀγόμενος γυναῖκα, τὸν τε μισθὸν ἀπέχει καὶ παρρησίαν αὐτῷ πρὸς τοὺς γενομένους οὐκ ἀπολέλοιπεν, οἷς αὐτὸ τὸ γενέσθαι πεποίηκεν ὄνειδος. Plutarchus Solon I: τὴν δὲ μητέρα τοῦ Σόλωνος Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἱστορεῖ τῆς Πεισιστράτου μητρὸς ἀνεψιὰν γενέσθαι. ^[5]

147 καὶ φιλία τὸ πρῶτον ἦν αὐτοῖς πολλὴ μὲν διὰ τὴν συγγένειαν, πολλὴ δὲ διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ὥραν, ὡς ἔνιοι φασιν ἐρωτικῶς τὸν Πεισίστρατον ἀσπαζομένου τοῦ Σόλωνος. Plutarchus Solon XXXII: ἐπεβίωσε δ' οὖν ὁ Σόλων ἀρξαμένου τοῦ Πεισιστράτου τυραννεῖν, ὡς μὲν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἱστορεῖ συχνὸν χρόνον, ὡς δὲ Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐλάττονα δυοῖν ἐτῶν. ^[5]

149 Plutarchus Solon XXXI: ὁ Πεισίστρατος ἐγκρατὴς γενόμενος τῶν πραγμάτων οὕτως ἐξεθεράπευσε τὸν Σόλωνα τιμῶν καὶ φιλοφρονούμενος καὶ μεταπεμπόμενος, ὥστε καὶ σύμβουλον εἶναι καὶ πολλὰ τῶν πρασσομένων ἐπαινεῖν. καὶ γὰρ ἐφύλαττε τοὺς πλείστους νόμους τοῦ Σόλωνος ἐμμένων πρῶτος αὐτὸς καὶ τοὺς φίλους ἀναγκάζων· ὅς γε καὶ φόνους προσκληθεὶς εἰς Ἄρειον πάγον ἤδη τυραννῶν ἀπῆντησε κοσμίως ἀπολογησόμενος, ὁ δὲ κατήγορος οὐχ ὑπήκουσε, καὶ νόμους αὐτὸς ἑτέρους ἔγραψεν, ὧν ἐστὶ καὶ ὁ τοὺς πηρωθέντας ἐν πολέμῳ δημοσίᾳ τρέφεσθαι κελεύων. τοῦτο δὲ φησιν Ἡρακλείδης καὶ πρότερον ἐπὶ Θεοφράστῳ πηρωθέντι τοῦ Σόλωνος ψηφισαμένου μιμήσασθαι τὸν Πεισίστρατον. ὡς δὲ Θεόφραστος ἱστόρηκε, καὶ τὸν τῆς ἀργίας νόμον οὐ Σόλων ἔθηκεν, ἀλλὰ Πεισίστρατος, ᾧ τὴν τε χώραν ἐνεργεστέραν καὶ τὴν πόλιν ἡρεμαιοτέραν ἐποίησεν. Diogenes Laert. ^[10]

150 IX 50: Πρωταγόρας Ἀρτέμωνος, ἥ ὡς Ἀπολλόδωρος καὶ Δίνων ἐν Περσικῶν ε' Μαιανδρίου, Ἀβδηρίτης, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τοῖς περὶ νόμων, ὅς καὶ Θουρίοις νόμους γράψαι φησὶν αὐτόν. Orion Etymologicon codex Parisinus 2653 p.

152

118 Sturz (cf. Etymologicon Magnum 613, 4 cum supplemento quod adfert E. Miller, *Mélanges de littérature Grecque*, 1868, 223): ὀβολός τροπή τοῦ εἰς ο . πρὸ τούτου γὰρ ὀβελίσκοις τραχέσιν ἐνομίστευον τὰ πρὸς σταθμόν. οἱ μὲν οὖν Ἴωνες ὀβελός, ἡμεῖς δὲ ὀβολός. πρῶτος δὲ πάντων Φεΐδων Ἀργεῖος νόμισμα ἔκοψεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ διδοὺς τὸ νόμισμα καὶ ἀναλαβὼν τοὺς ὀβελίσκους ἀνέθηκε τῇ ἐν Ἀργεὶ Ἥρᾳ. ἐπεὶ δὲ τότε οἱ ὀβελίσκοι τὴν χεῖρα ἐπλήρουν τουτέστι τὴν δράκα, ἡμεῖς καίπερ μὴ πληροῦντες τὴν χεῖρα τοῖς ἑξ ὀβολοῖς δραχμὴν αὐτὴν λέγομεν παρὰ τὸ δράξασθαι. ὅθεν ἔτι καὶ νῦν ὀβολοστάτην καλοῦμεν τὸν τοκιστήν, ἐπεὶ δὲ σταθμοῖς τοὺς ὀβελίσκους παρεδίδουν οἱ ἀρχαῖοι. οὕτως Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. Clemens Protrepticus II 39, 8: Ἡρακλείδης δὲ ἐν κτίσεσιν ἱερῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν φησίν, ἔνθα τὸ Ἀκτίον ἐστὶν ἀκρωτήριον καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀκτίου τὸ ἱερόν, ταῖς μυῖαις προθύεσθαι βούν. ^[10]

154 Strabo XIII 604: ἐν δὲ τῇ Χρύσῃ ταύτῃ καὶ τὸ τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνός ἐστιν ἱερόν, καὶ τὸ σύμβολον τὸ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος σῶζον, ὁ μῦς, ὑπόκειται τῷ ποδὶ τοῦ ξοάνου· Σκόπα δ' ἐστὶν ἔργα τοῦ Παρίου. συνοικειοῦσι δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν εἶτε μῦθον τούτῳ τῷ τόπῳ τὴν περὶ τῶν μυῶν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς Κρήτης ἀφιγμένοις Τεύκροις, οὓς πρῶτος παρέδωκε Καλλῖνος ὁ τῆς ἐλεγείας ποιητής, ἠκολούθησαν δὲ πολλοί, χρησμός ἦν αὐτόθι ποιήσασθαι τὴν μονὴν ὅπου ἂν οἱ γηγενεῖς αὐτοῖς ἐπιθῶνται. συμβῆναι δὲ τοῦτ' αὐτοῖς φασὶ περὶ Ἀμαξιτόν· νύκτωρ γὰρ πολὺ πλῆθος ἀρουραίων μυῶν ἐξανθήσαν διαφαγεῖν ὅσα σκύτινα τῶν τε ὅπλων καὶ τῶν χρηστηρίων· τοὺς δὲ αὐτόθι μείναι, τούτους δὲ καὶ τὴν Ἰδὴν ἀπὸ τῆς ἐν Κρήτῃ προσονομάσαι. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικός πληθύνοντάς φησι τοὺς μῦας περὶ τὸ ἱερόν νομισθῆναι τε ἱερούς καὶ τὸ ξόανον οὕτω κατασκευασθῆναι βεβηκὸς ἐπὶ τῷ μυί. Suda Λ 867 (cf. ^[10]

155 Photius Lexicon s. v. e Pausania atticista λ 28 ed. Erbse p. 194): Λύσιοι τελεταί αἱ Διονύσου. Βοιωτοὶ γὰρ ἄλόντες ὑπὸ Θρακῶν καὶ φυγόντες εἰς Τροφωνίου, κατ' ὄναρ ἐκείνου Διόνυσον ἔσεσθαι βοηθὸν φήσαντος, μεθύουσιν ἐπιθέμενοι τοῖς Θραξίν ἔλυσαν ἀλλήλους, καὶ Διονύσου Λυσίου ἱερόν ἰδρύσαντο, ὡς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. Plutarchus De gloria Atheniensium III 347 c: τὴν τοίνυν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἀπήγγειλεν, ὡς μὲν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἱστορεῖ, Θέρσιππος ὁ Ἐρχιεὺς, οἱ δὲ πλεῖστοι λέγουσιν Εὐκλέα δραμόντα σὺν τοῖς ὅπλοις θερμόν ἀπὸ τῆς μάχης καὶ ταῖς θύραις ἐμπεσόντα τῶν πρώτων τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν „χαίρετε“, καὶ „χαίρομεν“, εἴτ' εὐθὺς ἐκπνεῦσαι. ^[5]

157 Plutarchus De musica III 1131 f: Ἡρακλείδης δ' ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ <διαλαμπάντων> τὴν κιθαρωδίαν καὶ τὴν κιθαρωδικὴν ποίησιν πρῶτόν φησιν Ἀμφίονα ἐπινοῆσαι τὸν Διὸς καὶ Ἀντιόπης, τοῦ πατρὸς δηλονότι διδάξαντος αὐτόν. πιστοῦται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἐν Σικυῶνι ἀποκειμένης, δι' ἧς τὰς τε ἱερείας τὰς ἐν Ἀργεὶ καὶ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μουσικοὺς ὀνομάζει. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας θρήνους πεποιηκέναι λέγει καὶ Ἀνθὴν τὸν ἐξ Ἀνθηδόνης τῆς Βοιωτίας ὕμνους καὶ Πίερον τὸν ἐκ Πιερίας τὰ περὶ τὰς Μούσας ποιήματα· ἀλλὰ καὶ Φιλάμμωνα τὸν Δελφὸν Λητοῦς τε καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀπόλλωνος γένεσιν δηλῶσαι ἐν μέλεσι καὶ χοροὺς πρῶτον περὶ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν στῆσαι· Θάμυριν δὲ τὸ γένος Θρακὰ εὐφωνότερον καὶ ἐμμελέστερον πάντων τῶν τότε ᾄσαι, ὡς ταῖς Μούσαις κατὰ τοὺς ποιητὰς εἰς ἀγῶνα καταστήναι. πεποιηκέναι δὲ τοῦτον ἱστορεῖται Τιτάνων πρὸς τοὺς θεοὺς πόλεμον. γεγονέναι δὲ καὶ Δημόδοκον Κερκυραῖον παλαιὸν μουσικόν, ὃν πεποιηκέναι Ἰλίου τε πόρθησιν καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἡφαίστου γάμον· ἀλλὰ μὴν καὶ Φῆμιον Ἰθακήσιον νόστον τῶν ἀπὸ Τροίας μετ' Ἀγαμέμνονος ἀνακομισθέντων ποιῆσαι. οὐ λελυμένην δ' εἶναι τῶν προειρημένων τὴν τῶν ποιημάτων λέξιν καὶ μέτρον οὐκ ἔχουσαν, ἀλλὰ καθάπερ Στησιχόρου τε καὶ τῶν ἀρχαίων μελοποιῶν οἱ ποιοῦντες ἔπη τούτοις μέλη περιετίθεσαν. καὶ γὰρ τὸν Τέρπανδρον ἔφη κιθαρωδικῶν ποιητὴν ὄντα νόμων κατὰ νόμον ἕκαστον τοῖς ἔπεσι τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς Ὀμήρου μέλη περιτιθέντα ᾄδειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν.

ἀποφῆναι δὲ τοῦτον λέγει ὀνόματα πρῶτον τοῖς κιθαρωδικοῖς νόμοις. ὁμοίως δὲ Τερπάνδρῳ Κλονᾶν τὸν πρῶτον συστησάμενον τοὺς αὐλωδικοὺς νόμους καὶ τὰ προσόδια ἐλεγεῖων τε καὶ ἐπῶν ποιητὴν γεγονέναι· καὶ Πολύμνηστον τὸν Κολοφώνιον τὸν μετὰ τοῦτον γενόμενον τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ποιήμασιν. Athenaeus XV 701 e: τὸ δὲ ὑφ' Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ λεχθὲν φανερώς πέπλασται, ἐπὶ σπονδαῖς τοῦτο πρῶτον εἰς τρεῖς εἰπεῖν τὸν θεὸν οὕτως ἰὴ παιάν, ἰὴ παιάν, <ἰὴ παιάν> .^[20]

- 158 ἐκ ταύτης γὰρ τῆς πίστεως τὸ τρίμετρον καλούμενον ἀνατίθησι τῷ θεῷ, φάσκων τοῦ θεοῦ τοῦθ' ἐκάτερον εἶναι τῶν μέτρων, ὅτι μακρῶν μὲν τῶν πρώτων δύο συλλαβῶν λεγομένων ἰὴ παιάν ἡρῶν γίνεται, βραχέως δὲ λεχθεισῶν ἱαμβεῖον, διὰ δὲ τοῦτο δῆλον ὅτι καὶ τὸν χωλίαμβον ἀναθετέον αὐτῷ. βραχειῶν γὰρ γενομένων εἰ δύο τὰς ἀπασῶν τελευταίας συλλαβὰς εἰς μακρὰν ποιήσει τις, ὁ Ἰππώνακτος ἱαμβος ἔσται. Schol.^[10]
- 159 Rhesus 346 (F Gr. Hist. 244 F 146): ἔνιοι δὲ Εὐτέρπης αὐτὸν (sc. Ῥῆσον) γενεαλογοῦσιν, καθάπερ Ἡρακλείδης. φησὶ δέ: ἐβδόμη δὲ Καλλιόπη ποίησιν εὖρε ἐπῶν καὶ συνοικήσασα Οἰάγρῳ γεννᾷ Ὅρφέα τὸν πάντων μέγιστον ἀνθρώπων ἐν τῇ κιθαρωδικῇ τέχνῃ γενόμενον, πρὸς δὲ καὶ τῆς ἐγκυκλίου μαθήσεως συγκρεματικώτερον, ὀγδόη δ' Εὐτέρπη, ἣ τὴν κατ' αὐλοῦ εὗρεν εὐέπειαν, συνοικήσασα Στρυμόνι τεκνοῖ Ῥῆσον ὃς ὑπὸ Ὀδυσσεύος καὶ Διομήδους ἀναιρεῖται. Photius Lexicon s.^[5]
- 160 ν. λίνον (ex Aelio Dionysio λ 17 p. 128 Erbse): Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ λίνους ἀντὶ χορδῶν ἐχρῶντο· ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος ἤδη χορδὰς ἐπιστάμενος λίνον καλεῖ. ἐγένοντο δὲ τρεῖς ἥρωες Λίνοι· Καλλιόπης, ὁ δὲ Ἀλκιόπης καὶ Ἀπόλλωνος, τρίτος δὲ Ψαμάθης τῆς Κροτίου καὶ Ἀπόλλωνος. Athenaeus X 455c: καὶ ὁ εἰς τὴν Δήμητρα δὲ τὴν ἐν Ἑρμιόνη ποιηθεὶς τῷ Λάσῳ ὕμνος ἄσιγμος ἐστίν, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς, οὗ ἐστὶν ἀρχή: Δάματρα μέλπω Κόραν τε Κλυμένοι' ἄλοχον.^[5]
- 162 Philodemus De musica Vol. Herc. XXIII p. 92 Kemke (Diogenes Babylonius fr. 88 Stoic. ed. v. Arnim): ἃ μέντοι Διογένης φ[η]σίν, κα[τα]νόησαντας ἡμᾶς [τ]ἀναγεγραμμένα παρ' Ἡρακλείδῃ περὶ πρέποντος μέλους καὶ ἀπρεποῦς καὶ ἀ[ρρ]ένων κα[ι] μαλακῶν ἡθῶν καὶ πρ[άξ]εων ἀρμοττουσῶν κ[αὶ] ἀ[ναρμόστων το[ῖς] ὑπ[ο]κειμένοις προσώπ[οις], οὐ μακρὰν ἀπηρτ[ημέ]ν[την] τῆς φιλοσοφ[ίας] ἡγή[σ]ε[σθα]ι τῷ πρὸς π[λεῖστα] ἐπὶ τοῦ βίου χρησι[μεύειν] τὴν μουσ[ικὴν] [καὶ τὴν] περὶ αὐτὴν φιλ[οτεχ]νίαν οἰκείως διατι[θέν]αι πρὸς πλείους ἀρετάς, μᾶλλον δὲ καὶ πάσας, ἐκθέντες ἡμεῖς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ὑπομνημάτων ... παρεδείξαμεν ὅσης ἐστὶν γέμοντα ληρείας. Athenaeus XIV 624 c: Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικός ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς οὐδ' ἀρμονίαν φησὶ δεῖν καλεῖσθαι τὴν Φρύγιον, καθάπερ οὐδὲ τὴν Λύδιον.^[10]
- 163 ἀρμονίας γὰρ εἶναι τρεῖς, τρία γὰρ καὶ γενέσθαι Ἑλλήνων γένη, Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Ἴωνες. οὐ μικρὰς οὖν οὔσης διαφορᾶς ἐν τοῖς τούτων ἥθεσιν, Λακεδαιμόνιοι μὲν μάλιστα τῶν ἄλλων Δωριέων τὰ πάτρια διαφυλάττουσιν, Θεσσαλοὶ δὲ (οὔτοι γάρ εἰσιν <οἱ> τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους Αἰολεῦσιν μεταδόντες) παραπλήσιον αἰεὶ ποιοῦνται τοῦ βίου τὴν ἀγωγὴν, Ἰώνων δὲ τὸ πολὺ πλῆθος ἡλλοίωται διὰ τὸ συμπεριφέρεσθαι τοῖς αἰεὶ δυναστεύουσιν αὐτοῖς τῶν βαρβάρων. τὴν οὖν ἀγωγὴν τῆς μελωδίας ἦν οἱ Δωριεῖς ἐποιοῦντο Δώριον ἐκάλουν ἀρμονίαν· ἐκάλουν δὲ καὶ Αἰολίδα ἀρμονίαν ἦν Αἰολεῖς ἥδον· Ἰαστὶ δὲ τὴν τρίτην ἔφασκον ἦν ἤκουον ἀδόντων τῶν Ἰώνων. ἡ μὲν οὖν Δώριος ἀρμονία τὸ ἀνδρῶδες ἐμφαίνει καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ οὐ διακεχυμένον οὐδ' ἱλαρόν, ἀλλὰ σκυθρωπὸν καὶ σφοδρόν, οὔτε δὲ ποικίλον οὔτε πολύτροπον. τὸ δὲ τῶν Αἰολέων ἥθος ἔχει τὸ γαῦρον καὶ ὀγκῶδες, ἔτι δὲ ὑπόχαυνον, ὁμολογεῖ δὲ ταῦτα ταῖς ἵπποτροφίαις αὐτῶν καὶ ξενοδοχίαις οὐ πανοῦργον δέ, ἀλλὰ ἐξηρμένον καὶ τεθαρρηκός, διὸ καὶ οἰκεῖόν ἐστ' αὐτοῖς ἡ φιλοποσία καὶ τὰ ἐρωτικά καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν

δίαιταν ἄνεσις, διόπερ ἔχουσι τὸ τῆς Ὑποδωρίου καλουμένης ἁρμονίας ἦθος. αὕτη γάρ ἐστι, φησὶν ὁ Ἡρακλείδης, ἣν ἐκάλουν Αἰολίδα, ὡς καὶ Λᾶσος ὁ Ἑρμιονεὺς ἐν τῷ εἰς τὴν <ἐν> Ἑρμιόνι Δήμητρα ὕμνῳ λέγων οὕτως Δάματρα μέλπω Κόραν τε, Κλυμένοι' ἄλοχον, μελιβόαν ὕμνον ἀναγνέων Αἰολίδ' ἀνὰ βαρύβρομον ἁρμονίαν. ταῦτα δ' ἄδουσιν πάντες Ὑποδῶρια [τὰ μέλη]. ἐπεὶ οὖν τὸ μέλος ἐστὶν Ὑποδῶριον [τὰ μέλη], εἰκότως Αἰολίδα φησὶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ὁ Λᾶσος. καὶ Πρατίνας δέ πού φησι: μήτε σύντονον δίωκε μήτε τὰν ἀνειμέναν Ἰαστὶ μοῦσαν, ἀλλὰ τὰν μέσαν νεῶν ἄρουραν αἰόλιζε τῷ μέλει. (fr. 4a D) ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς σαφέστερόν φησι: πρέπει τοι πᾶσιν αἰοιδὰ λαβράκταις Αἰολὶς ἁρμονία. πρότερον μὲν οὖν, ὡς ἔφην, Αἰολίδα αὐτὴν ἐκάλουν, ὕστερον δ' Ὑποδῶριον, ὥσπερ ἔνιοί φασι ἐν τοῖς αὐλοῖς τετάχθαι νομίσαντες αὐτὴν ὑπὸ τὴν Δῶριον ἁρμονίαν. sequitur sententia aliunde inserta. 625 b. ἐξῆς ἐπισκεψώμεθα τὸ τῶν Μιλησίων ἦθος ὃ διαφαίνουσιν οἱ Ἴωνες, ἐπὶ ταῖς τῶν σωμάτων εὐεξίαις βρενθυόμενοι καὶ θυμοῦ πλήρεις δυσκατάλλακτοι φιλόνηκοι οὐδὲν φιλάνθρωπον οὐδ' ἱλαρὸν ἐνδιδόντες, ἀστοργίαν <δὲ> καὶ σκληρότητα ἐν τοῖς ἡθεσιν ἐμφανίζοντες. διόπερ οὐδὲ τὸ τῆς Ἰαστὶ γένος ἁρμονίας οὗτ' ἀνθηρὸν οὕτε ἱλαρόν ἐστιν, ἀλλὰ αὐστηρὸν καὶ σκληρόν, ὄγκον δ' ἔχον οὐκ ἀγεννῆ· διὸ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ προσφιλὴς ἡ ἁρμονία. τὰ δὲ τῶν νῦν Ἰώνων ἦθη τρυφερώτερα καὶ πολὺ παραλλάττον τὸ τῆς ἁρμονίας ἦθος. sequitur capitulum aliunde insertum. 625e. τρεῖς οὖν αὗται, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς εἵπομεν εἶναι ἁρμονίας, ὅσα καὶ τὰ ἔθνη. τὴν δὲ Φρυγιστὶ καὶ τὴν Λυδιστὶ παρὰ τῶν βαρβάρων οὔσας γνωσθῆναι τοῖς Ἑλλήσιν ἀπὸ τῶν σὺν Πέλοπι κατελθόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον Φρυγῶν καὶ Λυδῶν. Λυδοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ συνηκολούθησαν διὰ τὸ τὴν Σίπυλον εἶναι τῆς Λυδίας· Φρύγες δὲ οὐχ ὅτι ὁμοτέρμονες τοῖς Λυδοῖς εἰσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῶν ἦρχεν ὁ Τάνταλος. ἴδοις δ' ἂν καὶ τῆς Πελοποννήσου πανταχοῦ, μάλιστα δὲ ἐν Λακεδαιμόνι χῶματα μεγάλα ἃ καλοῦσι τάφους τῶν μετὰ Πέλοπος Φρυγῶν. μαθεῖν οὖν τὰς ἁρμονίας ταύτας τοὺς Ἑλλήνας παρὰ τούτων. διὸ καὶ Τελέστης ὁ Σελινούντιός φησιν (fr. 4 D): πρῶτοι παρὰ κρατῆρας Ἑλλήνων ἐν αὐλοῖς συνοπαδοὶ Πέλοπος Ματρὸς ὀρείας Φρύγιον ἄεισαν νόμον· τοῖς δ' ὀξύφωνοι πηκτίδων ψαλμοὶ κρέκον Λύδιον ὕμνον. ^[45]

167 Dio Prusaensis Oratio LIII 1: καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ... ἐν πολλοῖς διαλόγοις περὶ τοῦ ποιητοῦ (sc. Ὀμήρου) διέξεισι, θαυμάζων αὐτὸν ὡς τὸ πολὺ καὶ τιμῶν, ἔτι δὲ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. τούτων δὲ πρότερος Πλάτων πανταχοῦ μέμνηται. Diogenes Laert.

169 II 43: οὐ μόνον δὲ ἐπὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι πεπόνθασι τοῦτο (sc. ἀδίκως αἰτιᾶσθαι), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστων ὄσων. καὶ γὰρ Ὀμηρον, καθά φησιν Ἡρακλείδης, πεντήκοντα δραχμαῖς ὡς μαινόμενον ἐτίμησαν, καὶ Τυρταῖον παρακόπτειν ἔλεγον, καὶ Ἀστυδάμαντα πρῶτον τῶν περὶ Αἰσχύλου ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ. Εὐριπίδης δὲ καὶ ὀνειδίζει αὐτοῖς ἐν τῷ Παλαμήδει λέγων: ἐκάνετ' ἐκάνετε τὰν πάνσοφον <ὦ Δαναοί>, τὰν οὐδὲν ἀλγύνουσαν ἀηδόνα Μουσᾶν (fr. 588 N 2). Anonymus in Aristotelis Ethica Nicom. ^[5]

170 III 2 p. 145 Heylbut: λέγει δὲ περὶ Αἰσχύλου καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ὀμήρου, ὡς κινδυνεύοντος ἐπὶ σκηνῆς ἀναιρεθῆναι ἐπὶ τῷ τῶν μυστικῶν περιφέρειν τινὰ δοκεῖν, εἰ μὴ προαισθόμενος κατέφυγεν ἐπὶ τὸν τοῦ Διονύσου βωμόν, καὶ Ἀρεοπαγιτῶν αὐτὸν παραιτησαμένων ὡς ὀφείλοντα κριθῆναι πρῶτον, ἐδόκει ὑπαχθῆναι εἰς δικαστήριον καὶ ἀποφυγεῖν, αὐτὸν τῶν δικαστῶν ἀφέντων μάλιστα διὰ τὰ πραχθέντα αὐτῷ ἐν τῇ ἐπὶ Μαραθῶνι μάχῃ. ὁ μὲν γὰρ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κυνέγειρος ἀπεκόπη τὰς χεῖρας, αὐτὸς δὲ πολλὰ τρωθεὶς φοράδην ἀνηνέχθη. μαρτυρεῖ τούτοις καὶ τὸ ἐπὶ τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐπίγραμμα Αἰσχύλου Εὐφορίωνος Ἀθηναῖον τόδε κεῦθαι μνῆμα καταφθίμενον πυροφόροιο <Γέλας, ἀλκὴν δ' εὐδόκιμον Μαραθῶνιον ἄλσος ἂν εἴποι καὶ βαθυχαιτῆεις Μῆδος ἐπιστάμενος> (cf. Aesch. fr. 3 D). Schol. ^[10]

- 171 Venet. B Homer. B 649: * Πορφυρίου· διὰ τί ἐνταῦθα μὲν πεποίηκεν ἄλλοι θ' οἱ Κρήτην ἐκατόμπολιν ἀμφενέμοντο, ἐν δὲ Ὀδυσσεΐα εἰπὼν ὅτι ἔστιν ἡ Κρήτη καλὴ καὶ πείρα καὶ περίρρυτος, ἐπάγει ἐν δ' ἄνθρωποι πολλοὶ ἀπειρέσιοι καὶ ἐνενήκοντα πόλεις (τ 173/4); τὸ γὰρ ποτὲ μὲν ἐνενήκοντα, ποτὲ δὲ ἐκατὸν λέγειν δοκεῖ ἐναντίον εἶναι. Ἡρακλείδης μὲν οὖν καὶ ἄλλοι λύειν ἐπεχείρουν οὕτως· ἐπεὶ γὰρ μυθεύεται τοὺς μετ' Ἰδομενέως ἀπὸ Τροίας ἀποπλεύσαντας πορθῆσαι Λύκτον καὶ τὰς ἐγγὺς πόλεις, ἃς ἔχων Λεύκων ὁ Τάλω πόλεμον ἐξήνεγκε τοῖς ἐκ Τροίας ἐλθοῦσιν, εἰκότως ἂν φαίνοιτο μᾶλλον τοῦ ποιητοῦ ἢ ἀκρίβεια ἢ ἐναντιολογία τις. οἱ μὲν γὰρ εἰς Τροίαν ἐλθόντες ἐξ ἐκατὸν ἦσαν πόλεων. τοῦ δὲ Ὀδυσσεὺς εἰς οἶκον ἦκοντος ἔτει δεκάτῳ μετὰ Τροίας ἄλωσιν καὶ φήμης διηκούσης ὅτι πεπóρθηται δέκα πόλεις ἐν Κρήτῃ καὶ οὐκ εἰσὶ πῶς συνωκισμένοι, μετὰ λόγου φαίνεται ἂν Ὀδυσσεὺς λέγων ἐνενηκοντάπολιν τὴν Κρήτην, ὥστε εἰ μὴ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγει, οὐ μέντοι διὰ τοῦτο καὶ ψεύδεται. Schol. ^[15]
- 172 Venet. B Homer. Γ 236: * ἀπίθανον εἶναι δοκεῖ ἐννέα ἐτῶν διελθόντων τοῖς Ἑλλήσιν ἐν Ἰλίῳ μηδένα τῶν βαρβάρων ἀπαγγεῖλαι τῇ Ἑλένῃ περὶ τῶν ἀδελφῶν, εἴτε καὶ αὐτοὶ ἀφίκοντο εἰς τὸν πόλεμον εἴτε ὅλως οὐκ ἦλθον εἰς τὴν Τροίαν ἢ ἐλθόντες οὐκ ἐξήλθον εἰς τὴν μάχην. οὐ γὰρ ἐνῆν τοιοῦτους ὄντας μὴ οὐχ ὑπὸ πάντων γινώσκεσθαι, παρόντας εἰς τὴν Τροίαν. λέγει δὲ Ἡρακλείδης ὅτι ἄλογον ἦν ὄντως τοῦτο, εἰ διατελεσάντων ἐν τῇ Τροίᾳ πάντων Ἑλλήνων ἐννέα ἔτη μηδὲν περὶ τῶν ἀδελφῶν ἔσχεν Ἑλένη λέγειν. Schol. ^[5]
- 173 Homer. β 51: ἐκατὸν δέκα καὶ ὀκτὼ σχεδὸν τῶν ἀπάντων ὄντων μνηστήρων, ἀπὸ τούτων δὲ ἐκ τῆς Ἰθάκης δυοκαίδεκα πάντες ἄριστοι (π 251) ῥηθέντων, ζητεῖ Ἡρακλείδης πῶς ὁ Τηλέμαχος κατασμικρύνει ἐν τῇ δημηγορίᾳ συστέλλων τὸ πλῆθος εἰς μόνους τοὺς Ἰθακησίους. τί γάρ, ἔφη, μητέρι μνηστῆρες ἐπέχραον οὐκ ἐθελούσῃ, τῶν ἀνδρῶν φίλοι υἱες οἱ ἐνθάδε γ' εἰσὶν ἄριστοι (β 50/1); τὸ γὰρ πολὺ φορτίον τῆς μνηστείας περιήρηκε συστείλας τὸ πλῆθος εἰς τοὺς ἐνθάδε, τοὺς ὄντας ἐλάχιστον μέρος τοῦ παντὸς πλήθους. Schol. ^[10]
- 174 Homer. β 63: αἰτιᾶται ὁ Ἡρακλείδης καὶ τὸ τῆς Τηλεμάχου δημηγορίας ἀνοικονόμητον. δέον γάρ, φησὶν, ἀξιοῦν καὶ ἰκετεύειν συνάρασθαι αὐτῷ πρὸς τὴν τῶν μνηστήρων τοῦ οἴκου ἀπαλλαγὴν, ὃ δὲ ἐπιπλήσσει λέγων οὐ γὰρ ἔτ' ἀνσχετὰ ἔργα τετεύχεται, οὐδ' ἔτι καλῶς οἶκος ἐμὸς διόλωλε (β 63/4) καὶ τὸ ὅτι [εἰ] μὴ πάρεστιν ὁ πατήρ, ταῦτα πάσχειν, ἐπανατεινόμενος οὐ γὰρ ἔπ' ἀνὴρ οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν, ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι, ἡμεῖς δ' οὐ νύ τι τοιοῖο ἀμυνέμεν (β 58—60). καὶ ἔτι πικροτέρου πρὸς τοὺς Ἰθακησίους ὄντος τοῦ λόγου, καὶ τὴν ἀπειλήν ἄλλους τ' αἰδέσθητε, φησὶ, περικτίονας ἀνθρώπους, θεῶν δ' ὑποδείσατε μῆνιν (β 65—66). ἀγνοεῖ δὲ ὁ κατήγορος κτλ. Schol. ^[10]
- 175 Homer. ν 119: τὴν τῶν Φαιάκων ἀτοπίαν καθ' ἣν τὸν Ὀδυσσεὺς καθεύδοντα μὴ διυπνίσαντες εἰς τὴν γῆν κατέθεντο, τοῦ τε Ὀδυσσεὺς τὸν ἄκαιρον ὕπνον διαλύειν πειρώμενος ὁ Ποντικός Ἡρακλείδης φησὶν ἀτόπους εἶναι τοὺς ἐξ ὧν εἴρηκεν ὁ ποιητὴς μὴ στοχαζομένους περὶ τοῦ παντὸς τρόπου τῶν Φαιάκων. συνειδόμενος γὰρ ἑαυτοῖς φιληδονίαν καὶ ἀπολαυστικὸν τρόπον καὶ δεδιότας μὴ τις αὐτοὺς ἄλλος ἐπελθὼν ἐκβάλῃ ἀπὸ τῆς χώρας, δύο ταῦτα ὑποκρίνασθαι, φιλοξενίαν τε πρὸς τοὺς παρόντας ταχεῖάν τε ἀπόπεμψιν πρὸς τοὺς ἐλθόντας, πάντα δὲ ἐργάζεσθαι ὅπως αὐτῶν ἡ οἴκησις λανθάνῃ καὶ διάστημα ὅσον ἐστὶ μὴ γινώσκηται, νῆσον ἀγαθὴν οἰκοῦντας πρὸς δὲ τὸν πόλεμον οὔτε γεγυμνασμένους οὔτε προαιρουμένους ἀλλ' ἐναντίαν βιοτήν τοῖς πολεμικοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔχοντας· οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βιὸς οὐδὲ φαρέτρη (ζ 270)· καὶ πάλιν φησὶν αὐτοῖς αἰεὶ δαῖτα μέλειν κίθαρίν τε καὶ ᾠδὰς (cf. θ 248)· τοιοῦτους οὖν ὄντας καὶ τοιαύτην γῆν ἔχοντας οὐδὲν ἀπεικὸς εὐλαβεῖσθαι μὴ κατοπτευθέντες ὑπὸ τινων πολεμῆσαι δυναμένων ἐκπέσωσι τῆς χώρας καὶ ταχυτάτας ἀποπομπὰς ποιεῖσθαι τῶν ξείνων, οὐ διὰ φιλοξενίαν· οὐ γὰρ ξείνους οἶγε μάλ' ἀνθρώπους ἀνέχονται, οὐδ'

ἀγαπαζόμενοι φιλέους' ὅτε κέν τις ἵκηται (η 32—33). οὐδέν οὖν ἄλογον διὰ τινά τοιαύτην αἰτίαν αὐτοὺς ἀποστέλλειν ταχέως τοὺς ξένους, πρὶν ἐντὸς γενέσθαι τῶν παρ' αὐτοῖς τοὺς ἐπιδημήσαντας. Diogenes Laert. ^[20]

- ¹⁷⁶ V 92: Χαμαιλέων τε τὰ παρ' ἑαυτοῦ φησι κλέψαντα αὐτὸν (sc. Ἡρακλείδην) τὰ περὶ Ἡσιόδου καὶ Ὀμήρου γράψαι. *Vita Homeri Romana* VI p.
- ¹⁷⁷ 31 Wilamowitz: Ἡρακλείδης μὲν οὖν αὐτὸν (sc. Ὀμηρον) ἀποδείκνυσι πρεσβύτερον Ἡσιόδου. Diogenes Laert.
- ¹⁸¹ V 92 (Aristoxenos fr. 114): φησὶ δ' Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ τραγωδίας αὐτὸν (sc. Ἡρακλείδην τὸν Ποντικόν) ποιεῖν καὶ Θέσπιδος αὐτὰς ἐπιγράφειν.